

INTERVJU

dr Dragoljub Acković

Romi su već dugi niz godina
najbrojnija nacionalna manjina
u Srbiji

PROJEKAT

Još 20 gradova i opština
uključeno u inkluzije Roma

Minority News

besplatan mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

Drugi okrugli sto u okviru projekta Minority NEWS

Pristupni pregovori i njihov značaj za nacionalne manjine

Minority REPORT

Kratak pregled
manjinskih prava 5

BOŠNJAČKA ZAJEDNICA

Odredbe Zakona o
manjinskim
pravima važe
do dalnjeg

RUSINSKA ZAJEDNICA

OBELEŽEN 17. JANUAR,
NACIONALNI PRAZNIK
RUSINA U SRBIJI

KANCELARIJA

Održan sastanak
sa predstvincima
Nacionalnih saveta
nacionalnih manjina

Iz češke zajednice

**Veče poezije pesnikinje
Valerije Sove**

Valerija Sova predstavila je publici svoje dve knjige na srpskom i češkom jeziku.

Iz rusinske zajednice

Brošura o Ruskom Krsturu kao turističkoj destinaciji

iz štampe je izašla veoma interesantna brošura o Ruskom Krsturu kao turističkoj destinaciji

Iz bunjevačke zajednice

Dragan Kopunović, član POURNS zadužen za informisanje ocenio 2013. godinu kao uspešnu

Iz bošnjačke zajednice

Esad Džudžević razgovarao sa ambasadorom Turske u Srbiji Mehmedom Kemalom Bozayom

Iz češke zajednice

Multimedijalna prezentacija Istorische monografie Karel Schovanec

uvodnik

Odluka Ustavnog suda - kao strašni sud za nacionalne manjine

Prema Ustavu Republike Srbije Ustavni sud odlučuje o saglasnosti zakona i drugih opštih akata sa Ustavom, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Tako je definisana osnovna nadležnost. U praksi Ustavni sud se doživljava više kao naučna ustanova nego kao državna institucija jer Ustavni sud ne donosi odluke koje su obavezujuće već izdaje mišljenja koja druge državne institucije sprovode, a kada se neka institucija pita za mišljenje onda u njoj i u njenim postupcima u potpunosti treba da dominira um i razum. Shodno tome možemo zaključiti da je 16. januara Ustavni sud, u skladu sa razumom, umom, praksom i iskustvom, procenjujući saglasnost Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina i opšteprihvaćenim međunarodnim pravilima, utvrdio da je čak deset članova Zakona neustavno.

Odmah su negodovali brojni Nacionalni saveti nacionalnih manjina, pre svih Albanski nacionalni savet i Bošnjačko nacionalno vijeće, ali i drugi saveti su se zabrinuli za svoje teško stecene nadležnosti koje su odjednom postale neizvesne. Među prvima se oglasilo i Ministarstvo spoljnih poslova Mađarske koja je posebno zainteresovana za poštovanje prava nacionalnih manjina u Srbiji, s obzirom na brojnost mađarske nacionalne manjine, ali ne bi bilo iznenadenje ako bi se nakon predstavnika Mađarske oglasili predstavnici vlada i drugih država koje imaju svoje nacionalne manjine u Srbiji ili određene međunarodne institucije i organizacije.

Posebno zabrinjava implicitno mišljenje Ustavnog suda, ako se uzme u obzir da je ocenjeno da nadležnosti Nacionalnih saveta nacionalnih manjina nisu u skladu sa opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava koje već duže od pola veka sa velikom pažnjom razvijaju i čuvaju mnogobrojne međunarodne institucije. Naravno da Ustavni sud nije svoje mišljenje dao u odnosu na međunarodno pravo, iako i to spada u nadležnost i mišljenje, ali je trebalo da bude vođen i međunarodnom praksom. Sada, u godini izbora za Nacionalne savete nacionalnih manjina, nisu izvesne nadležnosti nacionalnih saveta i predstoji težak proces usaglašavanja promena Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina sa Ustavom Srbije.

Ostaje nuda da protekli period neće biti zapamćen kao zlatno doba prava nacionalnih manjina u Srbiji i da se institucionalno degradiranje pitanja manjinskih prava od Ministarstva do Kancelarije neće desiti i sa Zakonom.

U Srbiji žive pripadnici 30 različitih nacionalnih zajednica!

Održan sastanak sa predstvincima nacionalnih saveta nacionalnih manjina

Kancelarija za manjinska i ljudska prava sazvala je sastanak sa predstvincima nacionalnih manjina povodom odluke Ustavnog suda Srbije da proglaši određene odredbe Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina neustavnim

Kancelarija za ljudska i manjinska prava i Ministarstvo pravde i državne uprave organizovali su 6. februara sastanak sa predstvincima nacionalnih saveta nacionalnih manjina u prostorijama Ministarstva pravde i državne uprave.

Sastanku su, pored direktorke Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, **Suzane Paunović**, i državnog sekretara Ministarstva pravde i državne uprave, **Gordane Stamenić**, prisustvovali šef

političkog odeljenja Delegacije EU u Republici Srbiji, **Luka Bjankoni**, i predstvnci **nacionalnih saveta nacionalnih manjina**. Tema sastanka su bile odluke Ustavnog suda Srbije kojim su određene odredbe Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina ocenjene neustavnim.

Na sastanku je istaknuto da nacionalni saveti imaju nedoumice u pogledu primene odredbi Zakona koje su proglašene neustavnim, jer odluka Ustavnog suda još nije objavljena u Službenom glasniku. Tim

povodom zauzet je stav da Ministarstvo pravde i državne uprave obavesti nacionalne savete kakvo je dejstvo odluke Ustavnog suda dok se odluka ne objavi.

Učesnici sastanka su se složili da predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, koji je Vlada usvojila 17. decembra 2013. godine, treba uputiti i novom sazivu Narodne skupštine, po okončanju parlamentarnih izbora.

www.ljudskaprava.gov.rs

Još 20 gradova i opština uključeno u inkluzije Roma

Strategija za inkluziju Roma doneta je 2009. godine i postoje različita mišljenja o tome koliko je uspešno primenjivana i ostvarivana, ali postoji i jedinstven stav da je u svakom slučaju napravila određene pomake od kojih su direktnu koristi imali i pripadnici romske nacionalne zajednice

Šef Delegacije EU u Srbiji Majkl Devenport ocenio je da je došlo do napretka u okviru ovog zajedničkog projekta koji finansira Evropska unija.

Direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, Suzana Paunović, izjavila je danas da je Srbija od usvajanja Strategije za inkluziju Roma 2009. godine do danas napravila značajne pomake u primeni tog strateškog dokumenta.

Paunović je na skupu u Centru "Sava", na kojem je potpisana Memorandum o saradnji između predstavnika lokalnih samouprava u Srbiji i projekta "Tehnička podrška za inkluziju Roma" čija je vrednost **4,8 miliona evra**, ukazala na to da se **20 opština i gradova** na taj način formalno obavezalo na to da podrže sprovođenje pomenute strategije.

Reč je o jednoj od strategija koja nije ostala samo slovo na papiru, i na čijoj punoj implementaciji Vlada i dalje aktivno radi, i nastaviće to da čini, istakla je ona i podsetila na to da u Srbiji postoji **750 romskih naselja**.

Šef Delegacije EU u Srbiji, **Majkl Devenport** ocenio je da je došlo do napretka u okviru ovog zajedničkog projekta koji finansira **Evropska unija**, a sprovodi **Misija OEBS-a u Srbiji**, u koordinaciji sa **Kancelarijom za ljudska i manjinska prava**.

U okviru ovog projekta želimo da **poboljšamo uslove života romske zajednice**, naročito u oblasti **obrazovanja i zdravstva**, kroz lokalne timove koji će sarađivati sa predstvincima opštinskih vlasti i civilnim društvima, naglasio je Devenport i napomenuo da je i moto Evropske unije "ujedinjenje u raznolikosti".

Šef Misije OEBS u Srbiji, Peter Burkhard, poručio je da OEBS, **uz velika očekivanja**, nastavlja ovo partnerstvo u zajedničkim naporima da se omogući **inkluzija Roma u Srbiji u sve društvene tokove**, u svim oblastima.

Predsednik Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine, **Vitomir Mihajlović**, podsetio je na to da u **Srbiji živi više od 600.000 pripadnika romske zajednice**, koji su, kako je ocenio, najugroženija i najbrojnija manjinska zajednica u našoj zemlji.

Mihajlović je ukazao na to da predstavnike te manjine prate **hronično siromaštvo, diskriminacija, loše zdravstveno stanje, velika stopa nezaposlenosti**, ali i brojne predrasude.

Na svečanosti uručeni su i sertifikati o uspostavljanju partnerstva za inkluziju Roma.

Mobilni timovi za podršku Romima

Dvadeset lokalnih samouprava preuzele obavezu da podrže **sprovođenje vladine Strategije za poboljšanje položaja Roma**.

Projekat podrazumeva formiranje mobilnih timova na lokalnu, koji će biti podrška i pomoći u rešavanju

problema Roma, a petsto studenata i srednjoškolaca dobije stipendije.

„**Jako je važno da se politika vlade spusti na lokalni nivo, da lokalne samouprave počnu da se bave pitanjima Roma**”, kaže Suzana

Paunović, direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava.

Prema njenim rečima, postoje podaci koji govore da oko 90 opština ima akcione planove i da su neke od njih započele strateško planiranje.

Drugi okrugli sto u okviru projekta Minority News

Manjinska prava u svetu početka pristupnih pregovora sa EU

Okrugli sto u beogradskom hotelu Moskva, svega nedelju dana od početka direktnih pregovora Srbije i Evropske unije, predstavljao je izuzetnu priliku da se na vrlo konkretn i direktn način razgovara o promenama koje standardi i principi Evropske unije donose u zaštitu manjinskih prava u Srbiji, kao i o planovima međunarodnih i domaćih institucija da pitanje manjinskih prava zastupaju tokom i paralelno sa pregovorima o pridruživanju Srbije.

Od kada je projekat Minority News lansiran, u aprilu mesecu 2013. godine, drugi put se okupljaju ključni akteri projekta. U aprilu 2013. godine, oni su bili poznanici i budući saradnici, a danas su uglavnom bliski saradnici i dobri prijatelji koji iz meseca u mesec unapređuju sistem informisanja manjinskih zajednica u Srbiji.

Zainteresovane strane su prepoznale značaj i potencijale okruglog stola te su se u značajnom broju odazvale pozivu Centra za istraživanja migracija, da učestvuju u radu Drugog okruglog stola koji se organizuje u okviru projekta Minority News.

Pored članova programskog odbora projekta Minority News i predstavnika Nacionalnih saveta nacionalnih manjina, okruglom stolu su prisustvovali predstavnici Kance-

“Za razliku od Saveta Europe i Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, Evropska unija nema jasno definisan mandat u vezi sa zaštitom manjinskih prava.”

Biljana Jović, direktorka Centra za istraživanja migracija

larije za evropske integracije, Kancelarije za ljudska i manjinska prava, predstavnici Evropske komisije, misije OEBS u Srbiji, mnogobrojni predstavnici ambasada i predstavnici medija.

Okrugli sto je otvorila **Biljana Jović**, direktorka Centra za istraživanja migracija i direktorka i glavna i odgovorna urednica Projekta, koja je u uvodnoj reči govorila o izvorima i ustrojstvu mehanizma EU za zaštitu manjinskih prava, apostrofirajući posebno nadležnost ključnih međunarodnih organizacija poput Ujedinjenih nacija, Saveta Europe, Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju i Evropske unije.

Emir Adžović iz Saveta Europe je podsetio da su pod patronatom Saveta doneta dva multilateralna i određujuća dokumenta i to Okvirna konvencija za zaštitu

“Savet Europe je vodeća institucija koja štiti ljudska prava u Evropi, a 28 članica Saveta su ujedno i članice Evropske Unije.”

Emir Adžović, predstavnik Saveta Europe

Predsednica Centra za istraživanja migracija i direktorka projekta Minority NEWS, Biljana Jović

“Član 2 Lisabonskog ugovora kaže da se Evropska unija temelji na vrednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti i poštovanja ljudskih prava”

Srđan Majstorović, zamenik direktora

Kancelarije za evropske integracije

manjina i Evropska povelja za regionalne i manjinske jezike. Ratificujući ta dva dokumenta Srbija je preuzeila odlučne korake u poštovanju manjinskih prava i do sada je predala tri državna izveštaja o implementaciji Okvirne konvencije i dva izveštaja o implementaciji Povelje.

Emir Adžović je objasnio organizaciju i postojanje različitih tela Saveta Evrope od kojih je jedno zaduženo za izveštavanje o poštovanju manjinskih prava u Srbiji. On je posebno skrenuo pažnju da upravo od tih izveštaja direktno zavisi i dinamika procesa pridruživanja Evropskoj uniji. Adžović je naglasio da Srbija nije jedina zemlja koja se suočava sa problemima u obezbeđivanju prava nacionalnim manjinama naglasivši slične probleme u Hrvatskoj, ali i u nekim državama “starijih demokratija”.

On je na kraju objasnio i načine na koje će Savet doprinesti procesu pridruživanja naglašavajući značajnu ulogu dr Aleksandre Vujić, koju je angažovao Savet Evrope.

Srđan Majstorović, zamenik direktora Kancelarije za evropske integracije, koji se već duži niz godina na najodgovornijim funkcijama intenzivno bavi procesom evropskih integracija, naglasio je da je u ovom trenutku to jedan od najdinamičnijih procesa u državi i da taj proces konzumira najveće vreme mnogih državnih službenika koji su u njega uključeni.

Majstorović je objasnio da Povelja o fundamentalnim pravima, koja je sastavni deo Lisabonskog ugovora, ima status primarnog zakonodavstva Evropske unije i da predstavlja osnovni dokument kojim se obezbeđuje zaštita pripadnika nacionalnih manjina.

On je naglasio da Srbija faktički i ne pregovara sa Evropskom unijom već ima obavezu da prihvati standarde koji postoje na nivou unije i da ih implementira u domaće zakonodavstvo.

Legislativa Evropske unije vezana konkretno za manjinska prava veoma je eksplicitno u nadležnosti nacionalnih zakonodavstava, naglasio je Majstorović.

On je potom pojasnio način na koji se vode pristupni pregovori. Govorio je i o podeli posla u pripremi pregovora između Evropske unije i Srbije, naglasivši da je u mnogim aspektima pregovora predviđeno učešće Nacionalnih saveta nacionalnih manjina, ali da je deo programa kao na primer poseta Evropske ekspertske misije u nadležnosti Evropske komisije te nije u mogućnosti da zna preciznije o tome da li je predviđeno uključivanje nacionalnih saveta nacionalnih manjina, ali je siguran da će Nacionalni saveti nacionalnih manjina imati svoju ulogu i da će svojim savetima i iskustvima pružiti svoj doprinos.

Srđan Majstorović je izrazio razumevanje za probleme sa kojima se suočavaju pripadnici nacionalnih manjina istakavši da najveći deo najvećih problema ima svoje korene u ekonomskih uslovima koji dominiraju trenutno u našoj zemlji, ali s obzirom da se u najvećim evropskim i svetskim ekonomijama već nazire i najavljuje izlazak iz krize i imajući u vidu stepen povezanosti naše privrede sa tim privredama - to je svakako dobra vest za Srbiju čije posledice mogu da značajno unaprede položaj svih građana naše zemlje.

Pored toga, Majstorović je naglasio važnu ulogu medija koji informišu građane o toku pregovora, prezentujući jedan loš primer sa početka prigovora sa nadom da se takvi primeri neće ponavljati u budućnosti. Nakon završenog skrinininga vezanog za poglavlje broj 2 koje se odnosi na slobodan protok radne snage u Briselu je održana konferencija na kojoj inače mnogobrojni predstavnici naših medija u Briselu uopšte nisu prisustvovali čime bi se stekao utisak da za javnost u Srbiji to nije tema od interesa, sa čime bi se malo ko ko živi u Srbiji složio.

Riza Halimi, narodni poslanik i predsednik Partije za demokratsko delovanje naglasio je da se odnos svake države prema nacionalnim manjinama može posmatrati putem dva osnovna pitanja i to:

- 1) Koja prava se garantuju pripadnicima nacionalnih manjina?
- 2) Da li su ozbeđeni mehanizmi za sprovođenje tih proklamovanih prava?

Halimi se značajno osvrnuo na nedavnu odluku Ustavnog suda prema kojoj su mnoge odredbe Zakona o nacional-

"Nedavna odluka Ustavnog suda je korak nazad nakon nekoliko koraka napred koje smo imali."

Riza Halimi, narodni poslanik

nim

savetima nacionalnih manjina ocenjene kao neustavne. On je rekao da je Zakon išao nešto dalje od ustavnih odredbi i da je čest slučaj da o integritetu države više i bolje brinu predstavnici nekih stranih država nego domaći funkcioneri.

On je na primeru albanske nacionalne manjine i problema sa kojima se ta manjina suočava govorio u okviru prvog panela o manjinskoj praksi u Republici Srbiji naglašavajući specifičnost položaja i predstavljajući tipične probleme Albanaca na jugu Srbije. On je istakao da su ključni problemi Albanaca nezaposlenost (koja je preko 80%), nemogućnost obrazovanja na maternjem jeziku na način koji odgovara očekivanim standardima, nemogućnost korišćenja jezika i pisma u meri koja bi bila zadovoljavajuća.

Kao primer posledice diskriminacije pri zapošljavanju Halimi je naveo da mladi ljudi pre pronađu posao na nerazvijenom Kosovu nego u razvijenijoj Srbiji ili odlaze u evropske države gde traže politički azil.

I narodni poslanik **Esad Džudžević**, je sa pozicije predsedavajućeg Bošnjačkog nacionalnog vijeća govorio o realnosti Bošnjaka u Srbiji, naglašavajući da su Bošnjaci "uhvatili poslednji voz" pri obezbeđivanju značajnijih manjinskih kolektivnih prava koja su se počela u većoj meri poštovati poslednjih godina.

Kao primer posledice diskriminacije pri zapošljavanju Halimi je naveo da mladi ljudi pre pronađu posao na nerazvijenom Kosovu nego u razvijenijoj Srbiji ili odlaze u evropske države gde traže politički azil

Džudžević je naglasio da ono što čini ambijent i kontekst još uvek jeste da se u određenim krugovima, političkim, akademskim, crkvenim, osprorava Bošnjacima pravo na etnički, nacionalni i kulturni identitet.

On je naglasio da u Srbiji postoji nejednak položaj nacionalnih manjina u Vojvodini i u ostatku Srbije koji je institucionalno dodatno otežan nedavnim odlukama Ustavnog suda čime su osporene neke važne odredbe iz Zakona o nacionalnim saveta nacionalnih manjina.

"Interesantno je i to da je sudija Ustavnog suda, koji je doneo tu sramnu odluku, posle 3 dana podneo ostavku. Da li je to slučajno - ne znam?", izjavio je Esad Džudžević.

Pored toga, Džudžević je izneo podatak da je u Novom Pazaru procenat nezaposlenosti 57%, da je zastupljenost Bošnjaka u policiji i sudstvu kao i u mnogim drugim državnim organima daleko ispod njihovog udela u stanovništvu tog regiona.

On je naglasio da se među Bošnjacima još uvek oseća teret prošlosti i negativnih iskustava, koja Džudžević

"Bošnjaci su uhvatili poslednji voz pri obezbeđivanju manjinskih prava u Srbiji i imaju velika očekivanja o procesa evropskih integracije Srbije."

Esad Džudžević, Bošnjačko nacionalno vijeće

"Interesantno je i to da je sudija Ustavnog suda koji je doneo tu sramnu odluku posle 3 dana podneo ostavku. Da li je to slučajno - ne znam?", izjavio je Esad Džudžević.

"Kada su u pitanju manjinska prava i proces pristupanja Evropskoj uniji, mislim da je proces pristupanja važniji za poštovanje prava manjina nego samo članstvo."

Zoran Panović, glavni odgovorni urednik lista DANAS

naziva državnim terorom iz devedesetih godina ali da Evropska unija otvara realnu "životnu šansu" i pozitivnu perspektivu za bolje poštovanje prava nacionalnih manjina u Srbiji koja su Ustavom i Zakonima zagarantovana. Svoje zapaženo i dobro primljeno izlaganje na okrugom stolu imao je i **glavni i odgovorni urednik dnevnog lista Danas, Zoran Panović**.

On je pružio osnovne informacije o dnevnom listu koji je osnovan 1997. godine i koji je možda jedini dnevni list na prostorima bivše Jugoslavije koji je ostao nezavistan, iako je vlasnik lista privatna kompanija.

Naglasio je da je list okrenut modernoj građanskoj Srbiji i kao takav pitanje manjina je oduvek bilo u samom temelju jer smo i mi kao novinari devedesetih godina bili manjina. On je istakao da je pitanje manjina jedno od fundamentalnih pitanja medijskih sloboda u Srbiji u okviru jedne absurdne situacije da danas trebamo da vraćamo prava koja smo svi mi imali u periodu socijalističke Jugoslavije.

Panović je naglasio da rat, ratni zločini i raspad države ukazuju na to da ovaj prostor treba pomoći nadnacionalnog autoriteta kako bi se najveći problemi rešavali i da je taj autoritet svakako Evropska Unija.

On je izrazio kao novinar žaljenje što se u društвima na prostoru bivše Jugoslavije određene stvari ne podrazumevaju nego manjine moraju uvek znova da ističu da su manjine i da nekoga uvek podsećaju na to.

Panović je naglasio da rat, ratni zločini i raspad države ukazuju na to da ovaj prostor treba pomoći nadnacionalnog autoriteta kako bi se najveći problemi rešavali i da je taj autoritet svakako Evropska Unija.

On smatra da će naša društva sazreti kada se manjinska problematika ne bude potencirala već kada se bude podrazumevala i kada manjinske zajednice neće imati potrebu da to ističu jer će se poštovati njihova posebna prava.

Na kraju, Zoran Panović je potvrdio otvorenost dnevne novine za probleme i teme nacionalnih manjina, navodeći primere tema i događaja o kojima se jedino moglo čitati u Danasu. Izrazio je nezadovoljstvo što se u našoj državi još uvek ne podrazumeva da nacionalne manjine imaju sopstvena specifična prava i obećao je da će dnevna novina Danas i u budućnosti sa posebnom pažnjom izveštavati o manjinskim zajednicama u Srbiji podsetivši da je Danas imao serijal tekstova o manjinama koji su publikovani pod pokroviteljstvom Evropske unije.

Nakon izlaganja Zorana Panovića, predstavnici nacionalnih manjina su postavljali pitanja od kojih su najznačajnija bila vezana za izveštavanje o nacionalnim manjinama i za mogućnosti saradnje sa nacionalnim savetima vezano za plasman važnih informacija.

Panović je predstvincima Nacionalnih saveta nacionalnih manjina objasnio težak materijalni položaj novine koji onemogućuje da mreža dopisnika pokriva čitavu teritoriju Srbije na način da u svakom većem mestu Danas ima svog dopisnika, već ta mreža podrazumeva dopisnike u mestima koji pokrivaju jedan širi region i gde je nemoguće preneti svaku informaciju i ispratiti svaki značajan događaj. Međutim, on je ukazao predstvincima Nacionalnih saveta nacionalnih manjina da putem saopštenja ili ličnih kolumni izraze svoje stavove i da je dnevna novina Danas potpuno otvorena da te stavove prenese svojim čitaocima.

Prisutnima se potom obratio **predsednik Nacionalnog saveta roma, Vitomir Mihajlović**, koji je istakao da je zbog specifičnog položaja romska zajednica i u pregovorima sa Evropskom unijom posebno apostrofirana u odeljku 23 sa ciljem podizanja kapaciteta i standarda života romske zajednice.

On je rekao da se nikada više nego u poslednjih 10 godina nije pričalo više o romskoj nacionalnoj zajednici, a da sa druge strane Romi nikada nisu teže živeli. Romima se pre svega krše ekonomski i socijalni prava, a dovoljno govori podatak da oko 95% pripadnika romske nacionalnije zajednice nije zaposleno i da su u istom procentu korisnici materijalnog obezbeđenja koje za petočlanu porodicu iznosi oko 50 Evra mesečno.

"Romima se pre svega krše ekonomski i socijalna prava, a dovoljno govoriti podatak da oko 95% pripadnika romske nacionalnije zajednice nije zaposleno i da su u istom procentu korisnici materijalnog obezbeđenja koje za petočlanu porodicu iznosi oko 50 Evra mesečno."

Vitomir Mihajlović,

predsednik Nacionalnog saveta Roma

Mihajlović je istakao da nije problem zakona već njegove primene doveo do toga da romska zajednica nije u potpunosti integrisana u ekonomski, socijalni, politički, društveni život Srbije zato što pripadnika romske zajednice nema na ključnim mestima gde se rešavaju problemi Roma, i ako ih ima oni stavljuju lični interes iznad interesa zajednice.

On je istakao kao primer Savet za unapređenje položaja Roma u kome se nalazi određen broj pripadnika romske zajednice, a koji za godinu dana nije uspeo ni da se konstituiše, a izneo je zamerke i na sastav tog tela smatrajući da su u Savet dospeli ljudi koji nemaju obrazovanje da mogu da iznesu teret komunikacije sa državom.

Mihajlović je rekao i da čak u Mesnim zajednicama gde Romi čine 90% stanovništva za predsednika se ne može izabrati neko iz reda romske zajednice nego se bira neko ko pripada manjinskoj zajednici na toj mesnoj zajednici.

Zato Mihajlović smatra da je kod pregovora sa Evropskom unijom najvažnije da se uspostave mehanizmi kontrole pri implementaciji dogovorenog kako bi pripadnici romske nacionalne zajednice osetili neko poboljšanje, a Republika Srbije ispunila uslove koje je pred nju stavila Evropska unija.

Ljuan Koka iz Nacionalnog saveta Roma je dodao da pored naglašenih problema u izlaganju Vitomira Mihajlovića postoji i dodatni problem finansiranja projekata za integraciju Roma. On je rekao da veliki broj

projekata koji su finansirani do sada, nisu imali gotovo nikakvog efekta na romsku zajednicu i da su svi neslavno završili, a da niko do sada zbog toga nije odgovarao.

Koka je istakao da Evropska unija ima loša iskustva sa Bugaskom i Rumunijom u koju su uložili velika sredstva kako bi se poboljšao položaj Roma, ali na žalost sredstva nisu namenski trošena te se položaj Roma nije ni malo popravio, a problemi su se pojavili u Italiji i Francuskoj.

On je naglasio da tako nešto može da se dogodi i Srbiji ukoliko proces integracija bude tekao isuviše brzo i ukoliko ne bude bio praćen adekvatnom primenom odgovarajućih mera.

Koka je podsetio da je RTS još pre više od 7 godina potpisao sporazum sa nacionalnim savetima o realizaciji emisija na jezicima manjina, kao i da se formiraju redakcije na jezicima manjina, ali se to do danas nije realizovalo. Paradoks je da neki ljudi iz njihovih redakcije prave priloge o nacionalnim manjinama, a mi se pretvaramo u objekte, a ne u subjekte te realizacije.

RTS već 7 godina reemituje emisiju na romskom jeziku iz Vojvodine, koja je opet emisija koju neko drugi realizuje i u kojoj naša zajednica nije u mogućnosti da sama predstavi sebe već to neko drugi čini na način kako on misli da treba.

Miodrag deo Mihajlović, predsednik Nacionalnog saveta nemačke nacionalne manjine osvrnuo se na

"RTS još pre više od 7 godina potpisao sporazum sa nacionalnim savetima o realizaciji emisija na jezicima manjina, kao i da se formiraju redakcije na jezicima manjina, ali se to do danas nije realizovalo"

Ljuan Koka, Nacionalni savet Roma

“Dva ili tri veka nemačke kulturne baštine u Vojvodini guraju se pod tepih i Nemci ne samo da ne mogu da ostvaruju svoj kulturni identitet nego nemaju pravo na sopstveno ime i prezime, što je osnova svakog ličnog identiteta.”

Miodrag de Deo **Mihajlović, Nacionalni savet Nemaca**

odлуku Ustavnog suda koji je odredbe Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina ocenio neustavnim, zaključivši da u tom slučaju treba menjati Ustav i na taj način čemo obezbediti da Zakon bude u skladu sa ustavom, dodavši da u Ustavu Srbije ima što šta da se menja.

De Deo Mihajlović je rekao da se dva ili tri veka nemačke kulturne baštine u Vojvodini guraju pod tepih i da Nemci ne samo da ne mogu da ostvaruju svoj kulturni identitet nego nemaju pravo na sopstveno ime i prezime, što je osnova svakog ličnog identiteta.

On je kao dokaz diskriminacije Nemaca naveo primer Bele Crkve u kojoj je doneta odluka da se postave višejezične table na ulazu u mesto koje su ispisane na srpskom, mađarskom, čak i rumunskom jeziku iako mesto nikad nije nosilo naziv na rumunskom, dok nema ispisa na nemačkom iako je prvobitan naziv mesta bio nemački.

Predsednik Nacionalnog saveta albanske nacionalne manjine, Galip Bećiri, je postavio pitanje da li država Srbija sluša nacionalne savete i konstatovao da ne sluša bar gledajući činjenicu da je nekadašnje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava danas svedeno na Kancelariju. Dvadeset nacionalnih saveta nije čak ni dokument potpisalo kako bi se pobunilo protiv toga, a vrlo brzo se videlo da je situacija bila ipak mnogo bolja dok se pitanjima manjinskih prava bavilo posebno Ministarstvo.

Bećiri je naglasio da je, jedno od važnih pitanja koje pravi

velike probleme funkcionisanju svakom od Nacionalnih saveta jeste pitanje finansiranja, koje posebno pogarda Nacionalni savet Albanaca koji usled bojkota popisa stanovništva dobija znatno manja sredstva nego što bi dobijao da bojkota nije bilo.

On je naglasio da ima nešto uspeha što se tiče obrazovanja, ali da je nedovoljno. Kao ilustrativan primer Bećiri je navio da je trenutno od 350 potrebnih udžbenika na albanskom jeziku u upotrebi samo jedan i da će problem udžbenika, ako se bude rešavao ovom dinamikom, rešiti tek za 12 godina.

Direktor bunjevačkog informativnog centra, Mirko Bajić, sreknuo je pažnju na to da još uvek postoji jaz između starijih nacionalnih zajednica koje su odavno već stekle određena prava i imaju razvijene sisteme i “novih” nacionalnih manjina koje te sisteme tek razvijaju, kao što to čini bunjevačka nacionalna zajednica.

Problem koji je Bajić istakao vezano za bunjevačku nacionalnu manjinu je taj što ta zajednica još uvek u školama ima predmet izučavanja govora sa elementima nacionalne kulture, a nema jezik sa elementima nacionalne kulture baš kao što nema ni Zavod za kulturu, iako su to pravo realizovale i brojčano manje zajednice.

Bajić se zalaže za pozitivnu diskriminaciju zajednica kojima je Srbija jedina matična država jer one imaju potpuno drugačinu društvenu poziciju od onih nacionalnih manjina koje imaju svoju matičnu državu.

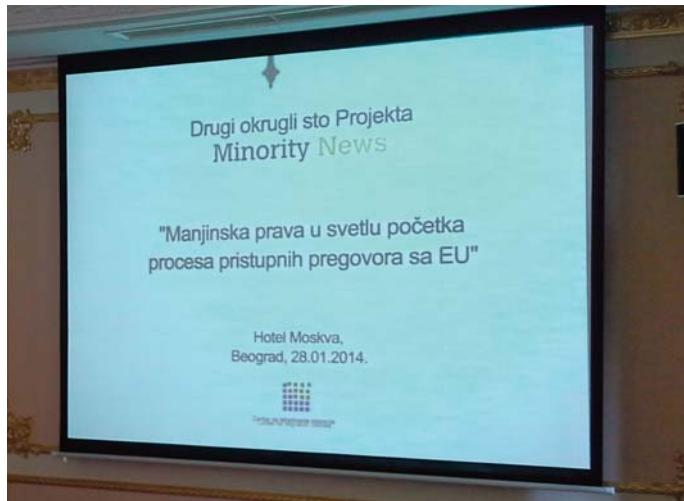
Nakon kraćih izlaganja jednog broja predstavnika Nacionalnih saveta nacionalnih manjina tim projekta Minority News je predstavio potencijalnu mogućnost da se informacije iz nacionalnih manjina predstave na jedan nov način i putem drugačijeg kanala nego što su bilten i portal, kao što je to do sada slučaj.

Urednik biltena Minority News, Sveta Matić, predstavio je pilot emisiju “Hronika nacionalnih manjina” koja je napravljena kao predlog i poziv na proširenje saradnje Nacionalnim savetima nacionalnih manjina .

Matić je predstavio ideju i koncept emisije naglasivši da se emisija od sličnih razlikuje po tome što je zamišljeno da u njenom kreiranju, kao i kod biltena Minority NEWS, učestvuju predstavnici nacionalnih manjina, a ne novinari i redakcije koje nisu ospozobljene da kreiraju sadržaj na jezicima nacionalnih manjina.

Hronika nacionalnih manjina bi bila polučasovna emisija, koja bi se u prvoj sezoni emitovala nedeljno i koja bi se sastojala iz 3 dela.

U prvom delu bi se predstavile najznačajnije informacije sa nacionalnog nivoa koje su **od interesa za nacionalne**

manjine. Tako da bi se tu našle informacije o aktivnostima državnih organa na svim nivoima (republički, pokrajinski i nivo lokalne samouprave), o zvaničnim posestama predstavnika međunarodnih organizacija i predstavnika vlada matičnih država nacionalnih manjina, o pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom.

Drugi deo emisije rezervisan je za gosta hronike, koji bi bila ličnost od interesovanja za pripadnika nacionalne manjine. To može biti ambasador, verski poglavar, ekspert, državni zvaničnik ili aktivista nevladine organizacije za ljudska prava, prava manjina itd. ili ličnost koja bi mogla da objasni neki aktuelni problem kojim su nacionalne manjine posebno pogođene.

U trećem delu emisije bi se predstavili značajni datumi, običaji ili ličnost iz određene nacionalne manjine koji bi bili vezani za period emitovanja.

Prva tri dela emisije bi činila prvu polovinu emisije i taj deo emisije bi bio na srpskom jeziku koji je razumljiv svim pripadnicima nacionalnih manjina u Srbiji.

Drugu polovinu emisije činili bi prilozi iz nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina titlovani na srpski jezik.

U organizacionom smislu projekat Hronika nacionalnih manjina biće sprovođen slično kao i projekat Minority NEWS, odnosno o programske pitanjima će odluke donositi Programski odbor koga će činiti predstavnici svih Nacionalnih saveta nacionalnih manjina, a izvršenje odluka programskog odbora će obezbeđivati Centar za istraživanja migracija, a sprovodiće ih urednik emisije.

Matić je objasnio da je emisija predata kao predlog Javnom servisu RTS na konkurs za nezavisne produkcije koji je okončan sredinom decembra, a čiji će rezultati biti saopšteni tokom marta 2014. o čemu će svi Nacionalni saveti nacionalnih manjina, kao i misija OEBS i druge zainteresovane strane, biti obaveštene.

Nenad Čelarević, predstavnik misije OEBS u Srbiji je izrazio podršku projektu Hronika nacionalnih manjina upozorivši da je potrebno voditi računa o obimu projekta i obaveza koje iz njega nastaju, s obzirom na veoma limitirane ljudske resurse u ovom trenutku. On je istovremeno izrazio uverenje da će bilten, portal i televizijska emisija činiti jednu celinu.

Ljuan Koka iz romske zajednice je podelio iskustvo romske zajednice u saradnji sa RTS-om i naglasio je da su na relativno jednostavan način uz podršku Upravnog odbora RTS-a uspeli da obezbede ugovor kojim im se garantuje emitovanje emisije na romskom jeziku, jednom nedeljno na Drugom kanalu u ranom poslepodnevnom terminu.

Opšti je utisak da je Okrugli sto bio pre svega izuzetno informativan, ali i veoma inspirativan za većinu učesnika koji su svoje diskusije nastavili i tokom ručka. Okrugli sto je završen bez formalnih zaključaka, ali sa čvrstim obećanjem organizatora učesnicima da će se i u budućnosti nastaviti sa ovakvim formama dijaloga koji mnogi predstavici nacionalnih saveta smatraju najkvalitetnijim načinom informisanja i koordinacije sa

Intervju

Dragoljub Acković, zamenik direktora Kancelarije za ljudska i manjinska prava

Romi su već dugi niz godina najbrojnija nacionalna manjina u Srbiji

Dekada Roma, položaj Roma kod nas i u svetu, kao i perspektive za integraciju Roma bile su dovoljan povod za razgovor sa dr Dragoljubom Ackovićem, zamenikom direktora Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije i predsednikom Svetskog kongresa Roma.

MN: Koji je osnovni problem Roma u Srbiji?

Dr Acković: Po meni je osnovni problem to što se uopšte ne zna koliko Roma u Srbiji ima. Zavod za statistiku kaže da ima 147 hiljada Roma, ali taj podatak apsolutno nije tačan jer ima najmanje 3 do 4 puta više Roma u Srbiji što je između 500 i 600 hiljada. Prema mojim podacima, a bavim se problematikom Roma oko 40 godina, samo u Beogradu živi preko 100 hiljada,

tačnije 105 hiljada Roma. Još osamdesetih godina Tatomir Lukanović, naučnik, etnolog svetskog glasa, je govorio o 500 hiljada Roma u bivšoj Jugoslaviji, dok je zvaničan podatak bio svega oko 100 hiljada.

Posedujem spisak od gotovo hiljadu romskih enklava u Srbiji koje broje od 10 kuća pa naviše, iako se zvanično spominje svega par stotina enklava odnosno mahala kako ih mi zovemo, a pored toga postoje ljudi koji žive i u soliterima i u mestima koja nisu enklave.

Taj narod ima problema u mnogim oblastima, pre svega u svim oblastima koje su u nadležnosti Nacionalnog saveta, ali i u drugim oblastima, u svih 13 oblasti kojima se bavi Strategija.

Po mom dubokom ubeđenju najteža je situacija u oblasti stanovanja. Veoma malo organizacija, pa čak i

Intervju

država se veoma malo i nedovoljno bavi tim problemom.

MN: Spomenuli ste jedan konkretan problem kojim se trenutno bavite, a koji dobro ilustruje koliko je u nekim delovima Srbije stambena situacija Roma teška. Recite nam više o tome.

Dr Acković: Već nekoliko meseci se bavim problemima Roma u selu Barlovo koje se nalazi na tri kilometra udaljenosti od Kuršumlije i koje je jedno od 2 sela u Srbiji u kojima je većinsko stanovništvo Romsko.

Tih 200 Roma, koji žive u 40 kuća žive kao da se nalazimo na početku 19 veka ili čak u sredini 18 veka. Poslednjih 10 godina, možda i 15 niko od zvaničnika nije otiašao u to selo da vidi u kakvim uslovima žive ti ljudi tamo. Sa svojim saradnicima sam otiašao u to selo i razgovarao sa stanovnicima i zaključio sam da je situacija zaista izuzetno teška, ali na žalost ne samo u tom selu već i u mnogim drugim selima i ne samo u opštini Kuršumlija već i u drugim opštinama.

MN: Koje bi još oblasti istakli kao posebno kritične i da li postoje i neke oblasti gde se beleži napredak u položaju Roma?

Dr Acković: Teška je situacija što se tiče zdravstva i zapošljavanja gde imamo procenu da je svega 9% Roma zaposleno.

Nešto je bolja situacija i ostvaren je određeni napredak po pitanju obrazovanja Roma. Pre desetak godina bilo je negde oko stotinak Roma koji su završili fakultete, pre pet godina bilo ih je tri stotine, a sad ih je već 5 do 6 stotina fakultetski obrazovanih Roma što je po meni veoma ohrabrujuća činjenica jer verujem da će romska intelektualna elita u narednom periodu igrati veoma važnu ulogu.

MN: Romski jezik je od ove školske godine u školama. Bilo je informacija da do sada nije bilo moguće uvesti romski jezik zbog problema oko standardizacije jezika. Šta je od toga tačno?

Dr Acković: Priča da Romski jezik nije mogao da uđe ranije u škole jer nije standardizovan je neozbiljna i netačna. Takođe nije tačno da postoji više romskih jezika. Postoji samo jedan romski jezik o čemu govori i rezolucija broj 1 Svetske romske organizacije iz aprila 1971. Tada je rečeno da postoji jedan Romski jezik, a da su svi dijalekti Romskog jezika ravnopravni. Jedna mala Slovenija na primer ima 57 dijalekata, ali svi su dijalekti Slovenskog jezika. Tako i veliki broj različitih dijalekata Romskog jezika nije nikakva neobična pojava.

MN: Čuli su se međutim i argumenti da ne postoji dovoljan broj obučenog osoblja koji bi mogao da sprovodi nastavu Romskog jezika sa elementima nacionalne kulture. Da li je to tačno?

Znam na desetina Roma, koji su završili fakultete i koji su pisci, naučnici, lekari i oni se ne deklarišu kao Romi jer su uvereni da bi bili diskriminisani i psihološki terorisani

Dragoljub Acković

Roden je 1952. godine u Osipaonici kod Smedereva. Sredinom sedamdesetih godina diplomirao je na fakultetu političkih nauka, a potom i na filozofskom fakultetu - odsek etnologija. Postdiplomske studije nastavio je na pravnom fakultetu u Beogradu, a doktorske na fakultetu za mir Ujedinjenih Nacija.

Dragoljub Acković je autor nekoliko stotina tekstova i dvadesetak knjiga koje govore o romskoj problematici. Aktivan je i u romskom političkom pokretu. Bio je prvi predsednik Romske kongresne partije. Član je Međunarodne komisije za istinu o Jasenovcu od 2007. godine i predsednik je Fonda za istraživanje genocida dr Milan Bulajić od 2010. godine.

Od 1. septembra 2011. godine, zamenik je predsednika Internacionalne romske akademije umetnosti i nauka. Iste godine postao je član Nacionalnog Komiteta za nematerijalnu kulturu Ministarstva kulture i informacionog društva Srbije.

Aktivan je u Svetskoj organizaciji Roma od njenog III Kongresa. Osmog aprila 2013. godine izabran je za Predsednika Svetskog Parlamenta Roma.

Proteklih dvadeset godina bio je zaposlen na radnom mestu urednika romskog programa na prvom programu Radio Beograda. Od septembra 2012. godine zamenik je direktora Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije.

Intervju

Dr Acković: To je tačno i to je veliki problem. Mi smo u proteklih nekoliko godina na različite načine pokušavali da što veći broj pripadnika romske zajednice uputimo u srednje škole i na fakultete kako bi se stvorili uslovi da imamo dovoljan broj nastavnika, ali na žalost to još uvek nismo uspeli. Ne možete nekoga ko ima svega 3 ili 4 razreda škole poslati da predaje deci, a sem toga to i po zakonu nije dozvoljeno i ne dozvoljeno.

MN: Veoma je značajno najavljenja Dekada inkluzije Roma u čitavom svetu. Koji su uspesi do sada zabeleženi nakon pokretanja Dekade?

Dr Acković: Najinteresantnija pojava u oblasti bavljenja romskom problematikom je Dekada inkluzije Roma, koja je počela 2005. i trajaće do 2015. godine. Krenula je od 4 oblasti: obrazovanje, stanovanje, zapošljavanje i zdravstvo. Tu se postižu neki rezultati, ali to je poprilično teško s obzirom da su Romi 6 puta siromašniji od svih drugih građana. Strašan je i podatak koji nećete naći ni kod jedne druge nacionalne manjine u Srbiji, a to je da su u Srbiji svega dvojica Roma doktori nauka. To govori dovoljno o uspehu Dekade inkluzije Roma.

MN: Koja je uloga Svetskog kongresa Roma u Dekadi Roma?

Svetska organizacija Roma, koju nekada zovemo i Svetski kongres Roma, je jedan od potpisnika Sporazuma o Dekadi Roma i kao takva organizacija je aktivno učestvovala i aktivno će učestvovati u budućnosti u tom projektu. Kao predstavnik Vlade imam mogućnost da utičem u smeru produženja dekade Roma. Izvršni komitet organizacije je doneo zaključke da je potrebno produžiti Dekadu Roma i da stotine godina zaostataka za ostalim narodima ne može da se reši za 10 godina. Veliki broj zemalja deli moje mišljenje, ali ima i zemalja koje ne bi da produže Dekadu jer im to ne odgovara. Inače u Dekadu je bilo uključeno do sad 13 zemalja, a ovih dana se prijavljuje i Moldavija koja je značajna za nas jer u njoj živi veliki broj Roma.

MN: Ne tako davno u Beogradu su se čule antiromske parole na antiromskim protestima u Zemun polju. Jedan novinski članak je izazvao bes čitavog naselja koji je bio usmeren protiv ljudi koji nisu izabrali da se tu nasele već ih je na to mesto preselila gradska administracija. Bolest, za čije se širenje okrivila skoro nastanjena romska zajednica, se leči bez ikakvih posledica za 3 do 5 dana nakon čega su pacijenti potpuno izlečeni. Otkud tako žestoke reakcije stanovništva protiv Roma?

Dr Acković: Sve je to bio jedan veliki nesporazum. Taj tekst je izazvao neopravdanju pažnju i sve je počelo da se razvija u smeru koji nikako nije dobar. Jedan broj ljudi bliskih toj zajednici je pokušao da objasni, ali njihovi

Tužna je činjenica da se u nekim zemljama godišnje od strane ekstremnih grupacija poput Skinhedsa ubije oko 40 Roma u proseku.

treba da bude

susedi to nisu hteli da prihvate. Sreća je međutim da su se te tenzije smirile i da se čitava stvar polako zaboravila. Ono što moram da kažem da na žalost to nije jedini slučaj. Ima mnogo sličnih slučajeva kako u zemlji tako i u svetu.

Tužna je činjenica da se u nekim zemljama godišnje od strane ekstremnih grupacija poput Skinhedsa ubije oko 40 Roma u proseku. Uzimajući to u

obzir možemo biti zadovoljni što se to u Srbiji ipak ne dešava na taj način. Iako je tih slučajeva bilo ranije i u Srbiji odnos nekih od tih ekstremnih grupacija prema Romima nije odnos Srba prema Romima.

O tome koliko odnosi Srba sežu daleko u prošlosti i kakvog su karaktera bili još pre 2 veka govori jedna anegdota u kojoj Knez Miloš putujući po Srbiji i tražeći mesto u kome će da prenoći pita meštane da li među komšijama imaju Rome i uvek kada bi čuo da u nekom mestu nema Roma on bi nastavljao dalje. Kada bi čuo da u nekom mestu ima Roma, on je odlučivao da baš tu prenosi jer kako je objašnjavao - tamo gde ima Roma žive dobri ljudi.

Postoje istorijski dokazi da su dvojica Roma tokom Prvog

Intervju

srpskog ustanka bili članovi Skupštine o čemu se malo zna.

Još 1935. godine u Srbiji je izlazio i list na Romskom jeziku. Još 1927. godine u Beogradu je postojala Prva srpsko - ciganska zadružna za uzajamno pomaganje u bolesti i smrti. Sve to ukazuje da su ovde vladali tolerancija i korektni odnosi.

MN: Predsednik Saveza jevrejskih opština Srbije, nedavno nam je izjavio da je ubeđen da su i Romi, koji su stradali u Drugom svetskom ratu, posedovali određenu imovinu na koju romska zajednica ima

pravo i da bi trebalo da upute zahtev državi da se utvrdi kolika je ta imovina bila. Šta vi mislite o tome?

Dr Acković: To je vrlo interesantno pitanje o kome se malo zna. Činjenica je da Romi svoje dragocenosti nisu držali u bankama, oni su to ušivali u odeću. U logoru Jasenovac Maks Luborić je ubio sopstvenog brata zbog 9 kilograma zlata u takozvanoj Zlatnoj aferi. To zlato je bilo romsko zlato upravo pronađeno ušiveno u odeći.

Moram da istaknem da pomoć koju smo dobili od Jevreja u traženju ratne odštete je velika. Mi smo dobili od 1250 miliona dolara 10% 2003. godine tako da je u 23 zemlje deo novca dat i Romima. Pojedinačno je to

Stradanje Roma tokom Drugog svetskog rata

Dr Acković: Jedan broj naučnih radnika iz Evrope kao da ima želju da što je moguće više smanji broj stradalih Roma tokom Drugog svetskog rata. O toj temi sam napisao 4 knjige, a član sam i Međunarodne komisije za istraživanje genocida nad Romima, a završio sam i školu u Jad Vašemu.

Trenutno radim jedan rad o stradanju Roma tokom Drugog svetskog rata u Beogradu. Na žalost, do sada nisu vršena nikakva istraživanja o tome. Istraživanja o stradanju Roma tokom Drugog svetskog rata u Hrvatskoj su obavljena. Dr Milan Bulajić, dr Antun Milićić, Vladimir Dedijer i ja smo ljudi koji su objavili dovoljan broj dokumenata i knjiga tako da je ta

problematika relativno poznata. Kažu određeni istaživači da je u Hrvatskoj stradalo između 2,5 hiljada i 8 hiljada Roma što je velika laž ako se uzme u obzir da je u Hrvatskoj tokom Drugog svetskog rata stradalo oko 80000 Roma. Posedujemo spiskove sa 27 hiljada žrtava sa imenima i prezimenima, ali posedujem i rezultate popisa stanovništva iz 1931. godine na kome je po prvi i poslednji put postavljeno pitanje o maternjem jeziku i tu se 14.900 ljudi samo na području Dravske banovine izjasnilo da im je maternji jezik Ciganski. Poslednjih 100 godina svaki četvrti Rom govori Romski jezik, tako da tek kada pomnožite rezultat popisa sa 4 i dodamo prirodni

priraštaj i postaje jasno o kom broju Roma u Hrvatskoj mi pričamo.

Prema popisu iz 1948. godine 480 Roma u Hrvatskoj je preživelo Drugi svetski rat, a u Bosni i Hercegovini 495 Roma.

Pored toga velika stradanja Roma su se događala i u Rumuniji i u Rusiji i u Srbiji. Srećom sada su otvorene arhive pa možemo da istražujemo, ali među nama Romima je mali broj ljudi koji se time bave. Veliki broj drugih naroda je dobilo i sredstva i mogućnost da istražuju. Pokušao sam da po ugledu na Jad Vašem napravim virtualni muzej genocida nad Romima, ali nisam imao podršku.

Intervju

iznosilo oko 15 hiljada maraka. U Srbiji je 4300 porodica dobilo taj novac.

MN: Gledajući brojnost romske populacije i sastav Narodne skupštine shvatamo da su Romi manje zastupljeni u odnosu na broj pripadnika od mnogih drugih nacionalnih manjina. Koje je objašnjenje za tu pojavu?

Dr Acković: Političko predstavljanje Roma je veliki problem. Pokušaji da se napravi jedna jaka romska politička partija nisu uspeli. Nisu uspeli pre svega što nekim strukturama tako nešto ne odgovara i gledali su da Romima uzmu svi po jedan deo biračkog tela, a Romi su im naročito bili atraktivni pred izbore.

Pre 2 saziva parlamenta bilo je 2 predstavnika Roma, zatim nije bio ni jedan predstavnik, a u trenutnom sazivu nalazi se jedan predstavnik Roma koji je poslanički mandat osvojio na listi Srpske napredne stranke.

MN: Kada govorimo o informisanosti Roma o sopstvenim pravima, kako je to moguće učiniti kada znamo da Romi žive u čitavoj Srbiji i da nisu koncentrisani u jednoj regiji?

Dr Acković: Još 1996. godine sam na jednom velikom skupu rekao da će pitanje informisanja Roma biće rešeno onoga trenutka kada Romi budi imali sve attribute koji su potrebni da bi Romi mogli da imaju. Nisam mislio tada na državu, ali su neki to tako razumeli. Mislim da u Srbiji država treba da pomogne da bi se stvorili adekvatni uslovi za informisanje.

U periodu od 2000. do 2004. postojale su 3 privatne romske televizije u Srbiji. Danas postoji jedino televizija Nišava u Nišu koja tavori. Onda su nam sve to ugasili. Tada sam izvestio i Savet Evrope jer zvanično objašnjenje od državne agencije je bilo da je Beograd region, a ne opština i da bi se emitovao program na Romskom jeziku potrebno je izmestiti se u neku od perifernih opština kao što je na primer Gorcka.

Predsedavajući je iskoristio taj primer i sam ga je citirao u svom pismu u kome protestuje zbog aludiranja da Romi trebaju da se presele u Grocku, ako žele svoj radio. Međutim na to njegovo pismo niko u državi nije obrati posebnu pažnju.

Svetao primer u zemlji i u svetu je RTS. To je jedina televizija na svetu koja ima dnevni program na Romskom jeziku. Ja sam 1992. godine pokrenuo polučasnovni dnevi program koji je danas pedesetominutni informativni program. Znam da je ta emisija, kao i emisija koja se u osamdesetim emitovala na Studiju B, bile najslušanje emisije jer su se obraćale običnim ljudima. Rešenje za bolju informisanost Roma vidim u formiranju dnevne ili bar nedeljne novine o čemu sam između ostalog razgovarao i sa OEBS-om.

Nacionalni savet Roma je takav jedan list pokrenuo, odnosno jedan čovek i da je Ministarstvo kulture

nezadovoljno time prestalo da finansira taj list što je za Rome vrlo štetno jer ako ne valjda urednik treba ga smeniti, a ne gasiti list.

Treba rešiti i pitanje televizijske emisije na romskom i srpskom jeziku. Postoji neki program koji se na RTS-u reemituje sa Televizije Novi Sad. Televizija Novi Sad to radi dugi niz godina i svaka im čast, ali daleko veći broj Roma živi u centralnoj Srbiji nego što živi u Vojvodini. Država, dakle, treba da pomogne i podrži informisanost nacionalnih manjina, ali treba i da dozvoli nacionalnim manjinama da same reše problem.

MN: Da li smatrate da je važno da televizijska emisija na romskom jeziku bude titlovana na srpski i zašto?

Dr Acković: Zato što je najvažnija funkcija te emisije da informiše i većinski narod. Pored toga veliki broj Roma, oko 30% najmanje, ne govori Romski jezik pa je i za njih bitno da emisija bude titlovana na srpski. Smatram da je potrebno imati i radijske emisije na romskom jeziku, ali i one, kao i novine, bi trebale biti prevedene na srpski jezik kako bi do kraja vršile funkciju informisanja.

Tržišno poslovanje manjinskih medija nije moguće, koliko god da su atraktivni

Koliko smo napredovali u poštovanju manjinskih prava?

Kratak pregled manjinskih prava - 5

Ljudska i manjinska prava su nesumnjivo postala deklarativni prioritet u procesu proširenja Evropske Unije.

Koliko juče smo imali priliku da čujemo izjavu Visoke predstavnice EU za bezbednost i spoljnu politiku, baroneze Ešton, da je "poštovanje ljudskih i manjinska prava u centru onoga za šta se zalaže Evropska Unija".

Sa stupanjem na snagu Lisabonskog sporazuma 2009. godine, zaštita manjina je eksplisitno postala jedna od ključnih vrednosti Evropske Unije. U svojoj spoljnoj politici, Unija raspolaže snažnim instrumentima, pre svega perspektivom učlanjenja i zajedničkim tržistem, kojim može da promoviše i unapredi zaštitu ljudskih i manjinskih prava u zemljama koje su potencijalni kandidati.

No, da krenemo od početka. Sistem zaštite manjina u Evropi sprovodi se kroz aktivnosti više institucija, OEBS-a, Saveta Evrope i Evropske Unije.

Mandat Saveta Evrope je isključivo posvećen zaštiti ljudskih prava i, samim tim, i manjinskih prava, snaženju demokratije i vladavine prava. S druge strane OEBS se bavi ljudskim i manjinskim pravima iz ugla bezbednosti i stabilnosti država članica OEBS-a. Za razliku od njih, Evropska Unija nema jasno definisan mandat u vezi sa zaštitom manjinskih prava. Kada je u pitanju ultrašnja politika EU, do stupanja na snagu Lisabonskog sporazuma 2009. godine i usvajanja Povelje o fundamentalnim pravima kao pravno obavezujućeg dokumenta, Evropska Unija nije imala jasno definisan pravni okvir po

ovom pitanju. Međutim, i pored toga, u svojoj spoljnoj politici, to Evropsku Uniju nije sprečavalo da aktivno promoviše manjinska prava kao deo Kopenhaških kriterijuma, oslanjajući se pri tom na Okvirnu povelju o nacionalnim manjinama Saveta Evrope. U spoljnoj politici, Evropska Unija se takođe vodila bezbednosnim pristupom manjinskim pravima kao ključnom elementu za mir i bezbednost Unije.

Mandat Saveta Evrope je isključivo posvećen zaštiti ljudskih prava i, samim tim, i manjinskih prava, snaženju demokratije i vladavine prava

Ako bismo pojednostavili ustrojstvo ovog sistema i pojedinačna zaduženja, zaštita manjina u Evropi zasnovana je na angažmanu nekoliko institucija koje imaju različite pristupe ovom pitanju. Visoki komesar OEBS-a za manjinska pitanja radi diskretno iza scene i bavi se sprečavanjem eskalacije potencijalnih problema, Savet Evrope, koji raspolaže jedinim pravno obavezujućim instrumentom, Okvirnom konvencijom o nacionalnim manjinama, ima ključnu ulogu u postavljanju standarda i monitoringu, dok Evropska Unija koristi instrument uslovljavanja kako bi izvršila uticaj na potencijalne kandidate za članstvo da unaprede svoju manjinsku politiku.

Veliki nedostatak je nepostojanje koherentnog pristupa i jasnih i vidljivih indikatora i ciljnih vrednosti koji se

Sistem zaštite manjina u Evropi sprovodi se kroz aktivnosti više institucija, OEBS-a, Saveta Evrope i Evropske Unije

Minority Report

Konvencija je prvi multinacionalni pravno obavezujući instrument koji se isključivo bavi zaštitom manjina

dosledno primenjuju na sve zemlje kandidate. Evropska Unija, u odsustvu sopstvenih unutrašnjih standarda za zaštitu manjina, koristi instrumente Saveta Evrope i OEBS-a i oslanja se na njih u postupku procene stepena zaštite manjina u procesu proširenja. 1994. godine, Savet Evrope usvojio je Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina, koja je stupila na snagu četiri godine kasnije. Konvencija je prvi multinacionalni pravno obavezujući instrument koji se isključivo bavi zaštitom manjina, čime je OEBS-ov Kopenhaški dokument iz 1990., koji je bio samo politički obavezujući, podignut na viši i pravno obavezujući nivo. Do sada je ovu Konvenciju ratifikovalo 39 država.

Međutim, ova Konvencija je više programskega karaktera i pojedinačnim državama se ostavlja široko diskreaciono pravo u sprovođenju definisanih ciljeva. Savetodavna komisija Saveta Evrope sprovodi monitoring poštovanja

i implementacije Konvencije u pojedinačnim zemljama, koristeći, pri tom, kako kažu, "pragmatični" pristup, u osnovi pristupajući svakom slučaju na različit način. Evropska Unija sprovodi svoju politiku zaštite manjina i na unutrašnjem i na spoljašnjem planu. Dok OEBS i Savet Evrope aktivno rade na definisanju standarda za zaštitu manjina, Evropska Unija se ograničila da samo ohrabruje države da sprovode standarde OEBS-a, Saveta Evrope i Ujedinjenih Nacija, koristeći moguće članstvo u Uniji kao motivaciju.

U samoj Evropskoj Uniji postoji debata da li uloga Unije u oblasti manjinske politike treba da se svodi na sprovođenje standarda OEBS-a i Saveta Evrope, ili EU treba da učini napor da definiše sopstveni pravni okvir u ovoj oblasti, rizikujući da na ovaj način ugrozi značaj Okvirne konvencije o pravima nacionalnih manjina.

MANJINSKA PRAVA U PROCESU PRISTUPNIH PREGOVORA

U procesu pristupnih pregovora, manjinskim pravima se pristupa na osnovu političkih kriterijuma i to isključivo u poglavljima koja se bave fundamentalnim pravima. Povremeno se ovo pitanje javlja u poglavju koje se bavi društvenom politikom ili zapošljavanjem, naročito u svetlu diskriminacije pri zapošljavanju.

Da bismo razumeli na koji način Evropska Unija treći pitanje manjinskih prava u pristupnim pregovorima, važno je da napravimo kratak pregled instrumenata koji Uniji stoje na raspolaganju:

- Utvrđivanje kratkoročnih, srednjeročnih i dugoročnih prioriteta koji se određuju na osnovu toga da li je realno očekivati da ih država kandidat ispunji ili da im se bar značajno približi u definisanom roku.

- Drugi instrument kojim može da se meri napredak u pregovorima su ciljne vrednosti (benchmarks) koje su odredjene za otvaranje ili zatvaranje određenih poglavja u pregovorima. Na primer, slučaju Hrvatske, za zatvaranje Poglavlja 23 koji se bavi Osnovnim pravima i pravosudjem, postavljen je opšti zahtev da Hrvatska poboljša zaštitu manjina i unapredi sprovođenje Ustavnog zakona o zaštiti manjina. Hrvatska je prvo napravila Akcioni plan za sprovođenje zakona, da bi potom podnela izveštaj da je plan izvršen i da su ciljne vrednosti ostvarene. Taj izveštaj je apriori prihvaćen, bez mogućnosti da stručna javnost i ostale javnosti od interesa budu up-

oznate sa tim o kojim se ciljnim vrednostima radilo i kakvi su bili navodi izveštaja hrvatske vlade koji je prihvaćen od strane Brisela.

Opšte pravilo u procesu pregovora da ova dokumenta nisu dostupna i da se ti podaci ne mogu naći čak ni u izveštajima o napretku koji priprema Evropska Komisija, što proces pregovora čini potpuno ne-transparentnim.

Pored netransparentnosti, u procesu pregovora sa Hrvatskom, veliki problem je predstavljaljao i to što nisu bile definisane ciljne vrednosti za zatvaranje pregovora po poglavljima, niti je postojao jasni plan, indikatori, merljivost, ili rokovi.

Pored Poglavlja 23, pitanje manjinskih prava bilo je prisutno i u Poglavlju 19 koje se bavi Socijalnom politikom i zapošljavanjem, gde se Komisija bavila pitanjima diskriminacije nacionalnih manjina.

Proces proširenja EU, odnosno Izveštaji o napretku, bave se procenom stepena zaštite manjinskih prava. Međutim, naglasak u ovom procesu je stavljen na uspostavljanje zakonodavnog okvira, a ne na njegovu implementaciju. U tom smislu, Evropska Komisija je do sada bila uzdržana u davanju preporuka vezanih za poboljšanje konkretne implementacije važećih zakona. I ponovo se vraćamo na nedostatak sistematskog, dobro strukturisanog pristupa i nedostatak javnih informacija u vezi sa monitoringom ljudskih prava u ovom procesu.

Veče poezije pesnikinje Valerije Sove

Ljiljana Stehlík

predsednik Odbora za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

Krajem 2013.godine, u Krušćici, selu kraj Bele Crkve, održano je veče poezije pesnikinje Valerije Sove iz Beograda. Tom prilikom gospodja Valerija Sova predstavila je publici svoje dve knjige "Tražim" ("Hledam") i "Ključić u snu" ("Kliček v snu") na srpskom i češkom jeziku. Domaćin ove književne večeri bila je Češka beseda Kruščica u saradnji sa Nacionalnim savetom Čeha koji je pomogao u organizaciji promocije. Osim gospodje Valerije Sove, sa njom su doputovali i članovi Književnog kluba "Ivo Andrić" iz Zemuna. Predhodno su gosti iz Beograda tokom dana obišli znamenitosti i turističke lepote Bele Crkve kao i Muzej Čeha u Češkom Selu. Književni klub "Ivo Andrić" iz Zemuna postoji i radi više od dvadeset godina. Pored pisane reči neguje i kreativno stvaralaštvo u oblasti kulture. Takodje ima i svoje izdavaštvo te objavljuje časopise pod nazivom "Stopa" i "Horizont". Okupljeni pisci i entuzijasti su se toplim rečima obratili domaćinima i zahvalili se na sređanoj dobrodošlici i prijemu. Predsednik kluba književnika je govoreći o autorskom delu pesnikinje Valerije Sove istakao da osim mostova koji nas spajaju (a stalno su prisutni u delima Ive Andrića) postoje i ljudi mostovi a jedan od njih je upravo gospodja Sova.

Autorka pesama gospodja Valerija Sova, poreklom je Čehinja, koja je odrasla u Tuzli a kasnije je radila i živela u Smederevu i Beogradu. Interesantno je pomenuti da je gospodja Sova potomak slavnog češkog književnika Antonina Sove. Antonin Sova, je predstavnik simbolizma, istaknuta pojava češkog pesništva na kraju XIX i početkom XX veka.

Veče poezije proteklo je u toploj i prijatnoj atmosferi. Izlaganje poezije bilo je spontano i nadahnuto. Za muzički deo i performances zaduženi su bili pevačka i folklorna grupa Češke beside Kruščica. Ljubavno psihološka poezija pesnikinje Valerije Sove, našla je mesto u svakome od nas koji smo bili prisutni i bar za taj trenutak učinila da se osećamo drugačije, ispunjenije. Oduševljena publiku, posle svake pesme, kao i na kraju programa, nije štedela dlanove da burnim aplauzom pozdravi izvodjače. Prema rečima gospodina Jozefa Irovića, predsednika Češke beside Kruščica, jednog od organizatora ovog kulturnog dogadjaja, bilo je to jedno izuzetno veče koje je upotpunilo kulturni život Čeha.

Multimedijalna prezentacija Istorische monografije Karel Schovanec

Ljiljana Stehlík

predsednik Odbora za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

U subotu 01.02.2014. u gradskoj Biblioteci u Beloj Crkvi održana je multimedijalna prezentacija istorijske monografije Karel Schovanec pod nazivom „Istorijska češka naselja Fabijan u kraljevini Jugoslaviji“. Monografiju je pronašao u Pragu i za štampu pripremio doktor Jaromír Linda sa Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Prezentacija je upotpunjena izložbom „Duh Čeha“ autora Antona Stehlíka. Celokupan doživljaj prezentacije obogaćen je nastupom članova Češke besede iz Kruševca sa učiteljicom češkog jezika Ilonou Kirchnerovou. Izdavač Monografije je Nacionalni savet češke nacionalne manjine a projekat je podržalo Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije.

Cilj ovog projekta bio je otkriti i učiniti dostupnim veći deo zaostavštine jednog od najznačajnijih i najaktivnijih članova belocrkanske Čehoslovačke besede, učitelja, Karel Schovanec. Ovo izdanje Istorijske češke naselja Fabijan je nesumnjivo samo torzo prvobitno mnogo obimnijeg dela Karel Schovaneca. Zanimljiva je činjenica da je ovaj tekst doktor Jaromír Linda pronašao u Naprstkovom muzeju afričkih, azijskih i američkih kultura u Pragu u zaostavštini inspektora čeških škola u dijaspori, ministarskog savetnika,

Jozefa Folprehta (1897–1950).

Karel Schovanec (1905 - 1984) po profesiji učitelj, spadao je u najaktivnije članove čeških društava u Beloj Crkvi. Bio je važan činovnik Čehoslovačke besede u Beloj Crkvi. Postao je njen član na jesen 1928. godine a sve do početka rata bio je njen sekretar. U periodu između dva rata bio je takođe predsednik dramskog kružoka a od 1937. godine predsednik sekcije čehoslovačke omladine koja je osnovana 1936. godine. Bio je takođe sekretar Sreskog prosvetnog i privrednog odbora Čehoslovačkog saveza od njegovog osnivanja 1937. godine.

Nakon rata bio je kratko blagajnik Besede, od 1945. potpredsednik a u periodu između 1945. do 1949. njen

predsednik. Istovremeno je na osnivačkoj skupštini Sreskog odbora Čehoslovačkog saveza za Banat 22. aprila 1946. izabran za predsednika, nakon preseljenja njegovog sedišta u Vršac. Pozorišnu aktivnost Karel Schovanec bila je veoma intenzivna. On je zajedno sa svojom suprugom Stevankom (koja je najčešće bila sufler) režirao veoma veliki broj uspešnih pozorišnih predstava.

U Schovanecovoj Istorijske češke naselja Fabijan nalazimo mnoštvo jedinstvenih i nepoznatih podataka i činjenica. Najznačajnije su one koje se tiču privrednog života u Fabijanu gde Schovanec navodi i strukturu poljoprivrede, unikatna su njegova zapažanja o odevanju, čistoti jezika, nacionalnim prilikama (uključujući podatke o mađarizaciji sela pre 1918. godine), moralu i odnosu prema srpskom, većinskom stanovništvu i nemačkoj manjini.

U potpunosti nesvakidašnji i za oblast srpskog Banata uopšte, prvi put su spomenuti opisi čeških narodnih običaja u Fabijanu, današnjem Češkom selu, od kojih su neki, nažalost, izumrli.

Tradicija obeležavanja Sveta Tri kralja u Kruščici

Odbor za kulturu Nacionalnog saveta češke nacionalne manjine

Obeležavanje Sveta Tri kralja predstavlja još jedan neizostavni deo tradicionalnih Božićnih svetkovina. Meštani sela Kruščice nastoje da ovaj verski običaj zadrže a što je posebno interesantno oni ga prenose svojoj deci. Deca svojim simpatičnim i bezazlenim nastupom obeležavanju ove svetkovine daje posebnu draž.

Kulturno nasljeđe vojvodjanskih Čeha bogato je nizom običaja koji prate Božićne praznike. Praznik Sveta tri kralja slavi se svake godine 6. januara i predstavlja kraj Božićnog razdoblja "dvanaestodnevnice". Božić je pravi porodični praznik i u duhovnom smislu Božić je mera vrednosti, mira, sloga, poštovanja doma i moralnih normi. Sveta tri kralja obeležavaju i završetak Božićnih praznika. Tim danom, poznatim i pod nazivom Bogojavljenje, u hrišćanskoj tradiciji slavilo se Isusovo rodjenje te i pohod trojice mudraca. Sveta tri kralja se spominju kao trojica mudraca koji su sa istoka došli da se poklone Isusu. Na put su krenuli prateći zvezdu repaticu, a nakon što su u Betlehemu pronašli Isusa, darovali su mu tri simbolička dara.

Tri Biblijska maga, nazvana još sveta tri kralja, sveta tri cara ili sveta tri mudraca, bili su neobični stranci koji su, prema hrišćanskom predanju, došli

Biblijski magi, nazvani još sveta tri kralja, sveta tri cara ili sveta tri mudraca, bili su neobični stranci koji su, prema hrišćanskom predanju, došli iz dalekih zemalja pokloniti se novorođenčetu Isusu. Njihova imena su Baltazar, Melkior i Gašpar.

Prema Evanđelju po Mateju, došli su s istoka u Jerusalim, da se poklone Isusu. Pratili su zvijezdu repaticu, betlehemsку zvijezdu. U Jerusalimu, primio ih je kralj Herod, koji ih je želio prevariti, s ciljem da mu kažu, gde se Isus rodio, tako da ga može ubiti. Kada su pronašli Isusa, poklonili su mu se i darovali mu tri dara: tamjan (kao Bogu), zlato (kao kralju) i plemenitu mast, smirnu (kao čoveku). Potom im Bog zapovedi, da se ne vraćaju Herodu i vrati se drugim putem u svoju zemlju. Tri kralja su predstavnici paganskih naroda, koje je Bog pozvao u svoje kraljevstvo, time što im je javio rođenje Spasitelja.

Nakon smrti triju istočnih magova njihove su relikvije odnesene u Carigrad, nakon što ih je pronašla Sv. Jelena, a odande su kasnije otišle u Milano i napokon u Keln u najljepšu njemačku katedralu, gde su i danas. Darove je do svoje smrti čuvala Bogorodica Marija do svog Uspenja. Krajem 4. veka car Arkadije je preneo darove iz Jerusalima u Konstantinopolj u hram Svetе Sofije gde su se čuvale sve do pada Carigrada pod Osmanskou vlast. Od tada se one čuvaju u manastiru Svetog Pavla na Svetoj gori Atos.

Melkior se u Rimokatoličkoj crkvi poštuje kao zaštitnik putnika i Svetskog dana mladih, a Baltazar bolelih od epilepsije.

Spomendan se slavi 6. januara, i zapovedani je katolički praznik i neradni dan.

Praznikom Bogojavljenja ili Tri kralja zaključuje se središnji skup božićnih običaja.

su iz daleka. Njihova imena su Baltazar, Melkior i Gašpar. Već tradicionalno njih u Kruščici predstavljaju tri dečaka. Ove godine to su bili Hubert David, Vokoun Darko i Irović Jovan koji su sa velikom ozbiljnošću pokušali da ožive ove mudrace. Oni su odeveni kao kraljevi obilazili kuće i pevali božićne pesme želeći

domaćinima materijalno i duhovno dobro. Obeležavanje Sveta tri kralja je njihov doprinos da se ne zaborave običaji Čeha na ovim prostorima.

Nematerijalna kulturna baština je blago neprocenjivog značaja i svaki pokušaj njegovog očuvanja vredan je pažnje.

Dragan Kopunović, član POUBNS zadužen za informisanje ocenio 2013. godinu kao uspešnu

Mnogo je urađeno, ali još ima da se radi

Od svog osnivanja do danas Novinsko-izdavačka ustanova „Bunjevački informativni centar“ prerasla je u jednu od najprimernijih institucija u bunjevačkoj zajednici. Planovi za dalji razvoj postoje, pre svega na polju elektronskih medija.

Nakon formiranja Privremenog organa upravljanja Bunjevačkog nacionalnog saveta za oblast informisanja u bunjevačkoj zajednici zadužen je Dragan Kopunović, ujedno i predsednik Upravnog odbora u Novinsko-izdavačkoj ustanovi „Bunjevački informativni centar“.

Kopunović ističe da je u 2013. godini urađeno mnogo tog po pitanju informisanja Bunjevaca, ali i da ima dosta posla koji čeka sve one koji se bave ovim pitanjem. – **NIU „BIC“** prošla je značajnu transformaciju od kako je osnovana, pa do danas. Nacionalni savet osnovao je NIU „BIC“, a na početku se rad ogledao kroz izdavanje mesečnika „Bunjevačke novine“, malo kasnije i dečijeg lista „Tandričak“, a imali smo i prostor na drugom programu Radio Novog Sada. Na žalost, ta polusatna emisija se uglavnom nije čula na svim prostorima gde žive Bunjevci. U NIU „BIC“ je bila redovno zaposlena samo jedna osoba, uz nekoliko honorarnih saradnika, a finansiranje je bilo ograničeno na redovne dotacije Pokrajine – kaže Kopunović, pa nastavlja: – U međuvremenu se dosta uradilo, pa je NIU „BIC“ sada jedna od najprimernijih institucija u bunjevačkoj zajednici. Uz „Bunjevačke novine“ i „Tandričak“ i pomenutu polusatnu emisiju, sad imamo još dve radio emisije na Radio Subotici, još jednu na Radio Somboru. Razvijen je Internet portal www.bunjevci.net, na kojem se, gotovo svakodnevno objavljaju vesti iz bunjevačke zajednice, ali se i mogu pronaći sva dosadašnja izdanja „Bunjevačkih novina“ i „Tandrička“, te radio emisije. NIU „BIC“ je postao ustanova sposobna za samostalnu produkciju, za izradu pisanih izdanja, ali i elektronskih, ustanova koja zapošljava osam stručnih mladih ljudi. Takođe, urađen je i pomak što se tiče finansiranja. Finansijsku strukturu sada čine i sredstva iz Grada i Republike, putem kvalitetnih projekata koji su urađeni u međuvremenu.

Iako je, kako kaže Kopunović, dosta toga urađeno, planova za dalji razvoj ima. – Borba za medijski prostor se nastavlja. Zadovoljni smo ovim što imamo, ali to ne znači da nećemo stati sa težnjom da se ostvare naša prava, da imamo makar onoliko koliko imaju druge, po brojnosti nam slične nacionalne zajednice. Želimo da rešimo problem finansiranja informisanja u Somboru.

Zadovoljni smo ovim što imamo, ali to ne znači da nećemo stati sa težnjom da se ostvare naša prava, da imamo makar onoliko koliko imaju druge, po brojnosti nam slične nacionalne zajednice

U planu je video praćenje svih događaja, i formiranje arhive. Potrebno je da se produbi saradnja sa drugim nacionalnim zajednicama, a u okviru te saradnje smo deo projekta „Minority news“.

Kopunović ističe i da će posebna pažnja biti posvećena formiranju Redakcije na bunjevačkom u okviru Radio Subotice, ali i navodi potencijalne probleme u ovoj oblasti. – **Svakako da je u planu formiranje Redakcije na bunjevačkom. No, tu postoji veliki znak pitanja, pre svega zbog novog Zakona o informisanju.** Naime, pitanje je dalje postojanje lokalnog radio servisa, pod okriljem Grada. Može se desiti da dođe do privatizacije ovih medija. Nastojimo da ukažemo da bi privatizacija javnih medija bila pogubna, pogotovo za brojčano male nacionalne zajednice kao što je bunjevačka. Takav zakon bi bio veliki udar za informisanje na jezicima nacionalnih manjina u Srbiji – istakao je Kopunović.

DOBRI PRIMERI

Kopunović je posebno naglasio da mu je dragو što se u borbu za informisanje Bunjevaca uključuju i druga udruženja, te iskazao dobromernost NIU „BIC“ da svaki dobar projekat podrži. – **Mlado bunjevačko udruženje UG „Bunjevački omladinski centar“ pokrenulo je zanimljiv projekt, a NIU „BIC“ ga je podržao.** Reč je o formiranju dečije redakcije koja radi od oktobra 2013. godine. Da se tamo zaista i radi govore i rezultati, vidljivi već u prvom broju časopisa „Bocko“, koji je nastao kao plod rada dece, mahom one koje uče u školama bunjevački govor s elementima nacionalne kulture – dodao je Kopunović.

Konačno odobreno štampanje bunjevačkih udžbenika

Sedam godina dug put

Nakon uvođenja izbornog predmeta Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture u osnovne škole, sada već davne školske 2006/07. godine odmah se započeo proces izrade udžbenika. Za te svrhe je prvi saziv BNS-a imenovao petočlani radni tim za izradu udžbenika.

„Moja prva bunjevačka gramatika – Klupče“ je gramatički priručnik od I do IV razreda osnovne škole, na čijoj izradi su radile: mr Suzana Kujundžić Ostojić, Ruža Josić i Jadranka Tikvicki, „Bunjevačka čitanka“ za I i II razred bila je poverena Mirjani Savanov i Nevenki Bašić Palković, dok su „Priručnik za učitelje“ uradile Mirjana Savanov i Ruža Josić. Udžbenici su rađeni u saradnji i po standardima Zavoda za udžbenike u Novom Sadu, gde je urednica bila Jelica Nedić. Recenzenti udžbenika su: prof. dr Pavle Ilić, prof. dr Dragoljub Petrović i Karolina Gašparovski, dok je za gramatiku treći recenzent Nataša Dobrić.

U Zavodu je zbog pedagoške i metodičke prilagođenosti učenicima i njihovom što lakšem sticanju znanja određeno da će se u udžbenicima naći i cirilično pismo. Naime, deca koja uče bunjevački govor pohađaju osnovnu nastavu na srpskom jeziku, a latinično pismo usvajaju posle prvog polugodišta II razreda. Na ovaj način deci će biti omogućeno da prate udžbenike i da iz njih bez problema uče. Sva dalja građa u udžbenicima je na latiničnom pismu, kao što će biti i u udžbenicima koji slede posle ovih.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
**Покрајински секретаријат за образовање,
управу и националне заједнице**
Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
Т: +381 21 487 41 83
Ф: +381 21 557 074; 456 986
Ounz@vojvodina.gov.rs

БРОЈ: 128-61-220/2013-01

ДАТУМ: 29.01.2014.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
**Покрајински секретаријат за образовање,
управу и националне заједнице**
Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
Т: +381 21 487 41 83
Ф: +381 21 557 074; 456 986
Ounz@vojvodina.gov.rs

БРОЈ: 128-61-222/2013-01

ДАТУМ: 29.01.2014.

На основу члана 33. став 1. тачка 20. Закона о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине ("Службени гласник РС", број 99/09, 67/10 – Одлука Уставног суда ЈУз 353/2009), члана 102. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ број 72/09, 52/11 и 55/13), члана 21., 23., 24. и 16. Закона о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС“ број 72/09), члана 50. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи («Службени лист АПВ», бр. 40/2012 – преопштићен покрајински секретар за образовање, управу и националне заједнице, донео је

РЕШЕЊЕ

I

ОДОБРАВА СЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ И УПОТРЕБУ УЏБЕНИК «КЛУПЧЕ ПРВА БУЊЕВАЧКА ГРАМАТИКА», од првог до четвртог разреда основне школе, ауторе Јелене Јовановић Остојић, Руже Јасић и Јадранку Тиквички и рецензентата проф.

Praćenje svih zahteva Zavoda je oduzimalo najviše vremena, usklađivanje sa zakonima o izradi udžbenika, koji su se menjali dosta često, što je sve zahtevalo konstantne promene i usaglašavanja. Posao težak, neizvestan, najpre jer se radilo bez ikakog primera iz sopstvene zajednice, jer svi udžbenici koji su ranije i postojali pedagoški i metodološki bili su prevaziđeni.

Krenulo se od samog početka, najpre od uvođenja standarda samog bunjevačkog govora, kako će se on pisati i primenjivati. Nakon toga, građa potrebna za udžbenike počela je rasti svakim novim brojem „Tandrička“ dečijeg lista na bunjevačkom. Tako se u udžbenicima našlo samo bunjevačko jezičko i kulturno nasleđe, što svi autori sa ponosom ističu kao jednu od najvećih vrednosti.

POU BNS-a je prošlog meseca na sastanku Tima za obrazovanje odredio autore za ostale udžbenike koji su potrebni da bi se nastava na bunjevačkom ispratila do VIII razreda osnovne škole: – „Bunjevačka čitanka“ za III i IV razred Suzana Kujundžić Ostojić, Mirjana Savanov i Nevenka Bašić Palković – Gramatika i čitanka od V do VIII razreda Suzana Kujundžić Ostojić, Ruža Josić i Ana Popov. Svi se nadaju da će ovaj, ne baš mali deo posla oko udžbenika koji je ostao biti urađen daleko brže i efikasnije nego što je to do sada bilo. Kada će udžbenici izaći iz štampe još uvek se ne zna, jer su za to potrebna materijalna sredstva, o kojima se dosad još nije raspravljalo, ali postoji nuda da će i to biti ubrzo.

На основу члана 33. став 1. тачка 20. Закона о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине ("Службени гласник РС", број 99/09, 67/10 – Одлука Уставног суда ЈУз 353/2009), члана 102. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ број 72/09, 52/11 и 55/13), члана 21., 23., 24. и 16. Закона о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС“ број 72/09), члана 50. став 3. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи («Службени лист АПВ», бр. 40/2012 – преопштићен текст), покрајински секретar за образовање, управу и националне заједнице, донео је

РЕШЕЊЕ

I

ОДОБРАВА СЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ И УПОТРЕБУ УЏБЕНИК «БУЊЕВАЧКА ЧИТАНКА», за први и други разред основне школе, аутора Мирјане Саванов и Невенке Башић Палковић и рецензентата проф. др Павле Илић, проф. др Драголјуб Петровић и Каролина Гашпаровски, као уџбеника за наставни предмет Буњевачки говор са елементима националне културе за први и други разред основне школе, писан ћириличним и латиничним писмом, на буњевачком говору, издавача ЈП Завода за уџбенике, Београд, почев од школске 2014/2015. године.

OBELEŽEN 17. JANUAR, NACIONALNI PRAZNIK RUSINA U SRBIJI

PODSEĆANJE NA PROŠLOST, ALI I ZAVET ZA BUDUĆNOST

Rusini u Srbiji ove godine su sedmi put obeležili 17. januar, svoj Nacionalni praznik. Centralna proslava organizovana je u Novom Orahovu, a prigodni programi povodom Dana Rusina održani su u svim naseljima gde deluju rusinska kulturna društva i područne kancelarije Nacionalnog saveta, te u kojima u značajnijem broju žive pripadnici rusinske nacionalne zajednice.

Nacionalni praznik prilika je da se Rusini prisete ko su i šta su, da svoju istoriju, tradiciju i narodnu kulturu predstave širem okruženju, koje ponekad ne zna dovoljno o svojim komšijama Rusinima, ali i da se govori o sadašnjici i budućnosti. Ove godine, u porukama čelnika rusinske zajednice dominirao je poziv mладима da se aktivnije uključe u javni život i doprinesu očuvanju i napretku Rusina na ovim prostorima.

Duboki koren tvrdog oraha

Nacionalni praznik Rusina u Srbiji određen je u spomen na 17. januar 1751. godine, kada je savetnik carice Marije Terezije i administrator Bačkog distrikta Franc Jozef de Redl u Somboru potpisao ugovor o naseljavanju 200 rusinskih grkokatoličkih porodica sa obronaka Karpata na tadašnju pustaru Veliki Krstur usred Bačke. Naseljavanje današnjeg Ruskog Krstura, najstarijeg i najvećeg rusinskog naselja u regionu, uzima se kao početak života Rusina na ovim prostorima, koji traje već 263 godine. U

međuvremenu, pored povremenih doseljeničkih talasa pravo iz postojbine, Krstur je postao najveći "rasadnik" odakle su tokom XIX i početkom XX veka naseljavana druga rusinska mesta u Bačkoj i Sremu, a poslednja značajna organizovana kolonizacija desila se 1946. godine, kada je 360 rusinskih porodica iz Ruskog Krstura naselilo Novo Orahovo u današnjoj Opštini Bačka Topola. Vremenom, većina doseljenika se vratila, ili migrirala dalje, ali u Orahovu je rusinska zajednica pustila duboki koren isprepletен у сујивоту с komšijama, mahom mađarske nacionalnosti. Stoga je izbor Novog Orahova za mesto Centralne proslave Nacionalnog praznika Rusina u Srbiji, koja je održana u subotu, 18. januara, dobio i simboličko značenje jer je podcrtana veza najstarijeg i "najmlađeg" rusinskog naselja na ovim prostorima, te kontinuitet trajanja rusinske zajednice u Bačkoj.

Posebno treba istaći da su se Novoorahovčani pokazali kao veoma dobri i srdačni domaćini. Pored Svečane akademije, održane u temeljno renoviranoj sali kino-sale (u čijem okviru su i prostorije tamošnjeg rusinskog KUD "Petro Kuzmjak"), u sklopu proslave predstavljene su dve publikacije Društva za rusinski jezik, kulturu i književnost – zbornik "Rusini u Novom Orahovu" i "Hungarizmi u rusinskom jeziku" Ksenije Benčik, te je otvorena izložba fotografija na kojima je dokumentovan život rusinske zajednice u Orahovu, praktično od prvog dana do danas, koju je priredio Vladimir Magoč. Na zadovoljstvo svih

Ove godine, u porukama čelnika rusinske zajednice dominirao je poziv mладима da se aktivnije uključe u javni život i doprinesu očuvanju i napretku Rusina na ovim prostorima

Na svečanosti su bili i narodni poslanici Karolj Čizik i Olena Papuga, ambasador Slovačke u Srbiji Jan Vaš, otpravnik poslova ambasade Ukrajine u Srbiji Oleksander Kiričenko, kao i brojni posetioci iz drugih rusinskih centara

Sa promocije knjige - stoji Ksenija Bencik, autorica knjige "Hungarizmi u rusinskom jeziku"

prisutnih gostiju, domaćini su priredili i pravu „izložbu“ rusinskih slanih i slatkih tradicionalnih jela, te tako prezentovali i taj deo nacionalne kulture, na koji se u današnjem savremenom svetu već polako zaboravlja. U novoorahovskoj Crkvi Hrista Otkupitelja, Apostolski egzhar za grkokatolike u Srbiji vladika Georgij predvodio je Arhijerejsku liturgiju, uz sasluženje četvorice sveštenika Egzarhata, te novoorahovskog župnika, koju je pratilo gostujući Hor Doma kulture i Katedralne Crkve Sv. Nikole iz Ruskog Krstura.

Vredimo koliko nas poštuju komšije

Brojne zvanice i gosti ukazali su čast domaćinima na Svečanoj akademiji, jer pored čelnika i članova Nacionalnog saveta Rusina, svih rusinskih organizacija, institucija i ustanova, sveštenstva Egzarhata za grkokatolike, Akademiju su pratili i predstavnici lokalnih samouprava u kojima žive Rusini i pokrajinske administracije, predstavnici nacionalnih saveta drugih zajednica, te gosti iz Hrvatske i Slovačke. Na svečanosti su bili i narodni poslanici Karolj Čizik i Olena Papuga, ambasador Slovačke u Srbiji Jan Vaš, otpravnik poslova ambasade Ukrajine u Srbiji Oleksander Kiričenko, kao i brojni posetioci iz drugih rusinskih centara.

- Danas se sećamo onih koji su zaorali prve brazde u plodnoj orahovskoj zemlji i kroz vreme sačuvali jezik, veru i običaje koje baštine današnji Orahovčani, dostojni potomci svojih predaka. Neka i ubuduće ostanu tvrd orah! – poručio je u pozdravnom govoru egzhar Georgij Džudžar.

U ime Vlade Vojvodine, Nacionalni praznik Rusina čestitao je pomoćnik Pokrajinskog sekretara za kulturu i javno informisanje Atila Juhas, koji je istakao odličnu saradnju pokrajinske administracije sa svim savetima nacionalnih zajednica, koja rezultira brojnim zajedničkim projektima u cilju očuvanja i unapređenja kulturne au-

tonomije i nacionalnog identiteta manjina.

- Jake, svesne nacionalne zajednice i građani, preduslov su izgradnje jake regije kakvoj svi zajedno težimo, jer Vojvodina smo svi mi – poručio je Juhas. Istakao je da jedna zajednica vredi u meri u kojoj je poštaju komšije, te da stoga svečanost povodom Nacionalnog praznika u Novom Orahovu Rusinima može da služi na čast.

Predsednica Opštine bačka Topola Melinda Mernjak dobrodošlicu je poželela na rusinskom jeziku, a potom je u pozdravnom govoru istakla kako rusinska zajednica brojčano jeste mala, ali imajući u vidu način i istrajnost kojom kroz vekove čuva svoju kulturu i tradiciju, mogu se na nju ugledati i znatno brojnije zajednice. Inače, imajući u vidu da je Novo Orahovo nacionalno mešovita sredina, pored konferanse na rusinskom i srpskom jeziku, program Svečane akademije predstavljen je i na mađarskom, te je prigodni tekst o Rusinima i njihovom Nacionalnom prazniku pročitala Ramona Dudaš iz Novog Orahova.

Predsednik Nacionalnog saveta Rusina Slavko Rac podsetio je da je ovo izborna godina, u kojoj će biti izabran nov saziv Saveta i izrazio želju da Rusini ponovo izaberu najbolje između sebe

- Ako na prvo mesto postavimo ono najvažnije, da smo Rusini, da volimo i poštujemo svoje i da želimo da očuvamo svoje nacionalno biće i jedinstvo, u drugom planu ostaju sve razlike i podele, bilo političke, bilo zavičajne – istakao je predsednik Nacionalnog saveta. Takođe, pozvao je mlade pripadnike rusinske nacionalne zajednice da se blagovremeno upišu u poseban birački spisak, kako bi stekli pravo da glasaju na izborima za novi Nacionalni savet, te da kao pokoljenje koje će jednoga

Blagodarnu Liturgiju predvodio je vladika, kir Georgije Džudžar

Autor izložbe Vladimir Magoč na otvaranju postavke fotografija

Autor izložbe Vladimir Magoč na otvaranju postavke fotografija

dana preuzeti brigu da sačuvaju nasleđe predaka, prihvate aktivniju ulogu u životu zajednice.

Veoma kvalitetan program Svečane akademije

Kao kruna Centralne proslave Nacionalnog praznika Rusina u Srbiji svake godine je Svečana akademija, na kojoj se predstavlja deo najkvalitetnijeg muzičkog i poetskog programa domaćina i šire rusinske zajednice. Opšti utisak je da su ove godine domaćini – orkestar i pevačke grupe KUD „Petro Kuzmjak“ - bili na nivou kvaliteta drugih izabranih tačaka za Svečanu akademiju, a pripremio ih je stručni rukovodilac u toj oblasti Miron Sivč, inače nastavnik u kulskoj osnovnoj muzičkoj školi (njenom odjeljenju i R. Krsturu), kompozitor i aranžer, a istovremeno je i rukovodilac i dirigent Nacionalnog orkestra Rusina. Upravo je Nacionalni orkestar Rusina jedna od tekovina svečanih akademija povodom Nacionalnog praznika, kao i jedan od rezultata rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina.

Pored Ženske pevačke grupe i orkestra, u ime domaćina sa rusinskim narodnim i novim kompozicijama nastupili su izvođači Vladimir i Boris Magoč, glumac Joakim Papuga sa njegovim likom Deda Ferkom, kod Rusina veoma popularnim komičnom ulogom; Mešani hor Doma kulture Ruski Krstur i Katedralne crkve sv. Nikole iz tog mesta, pod dirigenstvom mr Mirka Preguna (koji je

na početku programa izveo himnu Srbije i svečanu pesmu Rusina u Srbiji „Braćo Rusini“), te solisti Zvonimir Kočić iz Novoga Sada, Marko Radišić iz Đurđeva, kamerni muzički trio „Antonija“ iz Novoga Sada, recitator Aleksej Oros iz R. Krstura i, posebno sa Spletom rusinskih pesama, pomenuti Nacionalni orkestar Rusina, koji je pratilo pevače na Akademiji, kao i Devojačka grupa iz Đurđeva. Scenografiju za Svečanu akademiju osmislio je poznati rusinski umetnik Silvester Makaj iz Kucure, konferansu je za tu priliku napisao Aleksandar Mudri iz Kule, a kroz program publiku i učesnike vodio je profesionalni voditeljski par Programa redakcije na rusinkom jeziku RTV Vojvodine Marina Sabadoš i Zlatko Ramač.

Pored posebnog Organizacionog odbora, sve programe Centralne svčanosti povodom Nacionalnog praznika Rusina organizovali su Zavod za kulturu vojvođanskih Rusina (čija je to i programska delatnost i glavni je finansijer svečanosti), Nacionalni savet Rusina, a ostvarenje Centralne svčanosti finansijski su pomogli i Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje Vlade AP Vojvodine, Opština Bačka Topola, Mesna zajednica Novo Orahovo i pojedini sponzori. Sledeće godine, Centralna svečanost povodom Nacionalnog praznika Rusina biće održana u Vrbasu.

Ivan Sabadoš/Mihajlo Zazuljak

SVOJI MEĐU SVOJIMA

Tokom predhodnih sedam godina, Nacionalni praznik Rusina je veoma prihvaćen u svakoj sredini gde u većem broju žive pripadnici rusinske zajednice. U pogledu kulturno-nacionalnog života Rusina, 17. januar s jedne strane predstavlja "krunu" prethodne, te početak nove godine, kada se pravi presek urađenoga i planova za dalje. Svečanim prijemima i prigodnim programima,

kao i verskim obredom, Dan Rusina je obeležen u Ruskom Krsturu, Kucuri, Novom Sadu, Đurđevu, Vrbsu, Kuli, Šidu, Sremskoj Mitrovici i Subotici, ali i u Beogradu, gde takođe postoji mala rusinska zajednica okupljenja oko grkokatoličke parohije. Organizatori su bili lokalna kulturno-umetnička društva i područne kancelarije Nacionalnog saveta Rusina, kao i grkokatoličke parohije.

Predstavnici lokalnih vlasti u sredinama gde žive Rusini prisustvovali su proslavama i čestitali praznik prigodnim rečima.. Na sedištima rusinskih organizacija pored državne i zastave AP Vojvodine, istaknuta su i nacionalna znamenja Rusina. Bila je to prilika da se okupe svoji sa svojima, ali i sa brojnim gostima, prijateljima i komšijama.

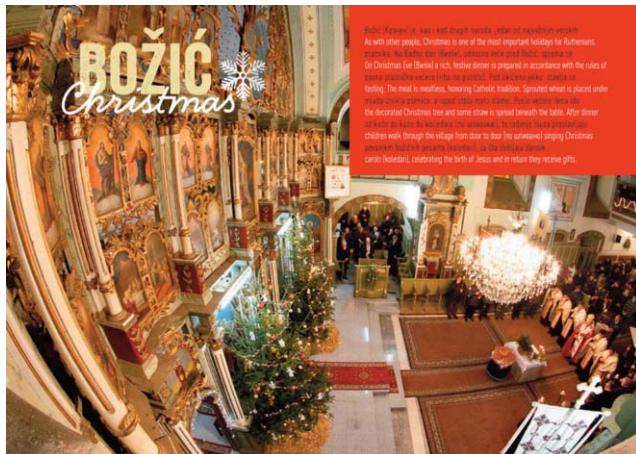
PREDSTAVLJANJE RUSINA ŠIROJ JAVNOSTI

BROŠURA O RUSKOM KRSTURU KAO TURISTIČKOJ DESTINACIJI

Samim krajem 2013. godine, iz štampe je izšla veoma interesantna brošura o Ruskom Krsturu kao turističkoj destinaciji, u izdanju Turističkog udruženja Ruskog Krstura i Mesne zajednice Ruski Krstur. Inače, Ruski Krstur i njegovo Turističko udruženje, koje obuhvata sva udruženja građana u mestu, je redovni član Turističkog dunavskog klastera „Istar 21“ i ovom brošurom je na najbolji način predstavljen centar Rusina u Srbiji, kao mesto i za turističku posetu, odmor, ali i kulturne, sportske, gastronomiske i druge sadržaje.

Na srpskom i engleskom jeziku na 32 strane ukratko je predstavljen Krstur i Rusini - istorija, običaji i tradicija, vera i verski turizam, obrazovanje, kultura, sport, lov i ribolov, ponuda domaće kuhinje, kao i ponuda za smeštaj gostiju, a sve je bogato ilustrovano fotografijama više autora, sa savremenim tehničkim prelomom Igora Orsaga.

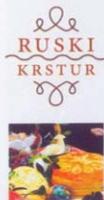
Izdavanje Turističke brošure o Ruskom Krsturu finansijski su omogućili Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova, opština Kula i Mesna zajednica Ruski Krstur.

Ove godine, u porukama čelnika rusinske zajednice dominirao je poziv mladima da se aktivnije uključe u javni život i doprinesu očuvanju i napretku Rusina na ovim prostorima

TRADICIONALNI OBIČAJI TRADITIONAL CUSTOMS

Prvog dana Uskrsa (Велика ноћ - Pascha) u crkvi se osveštavaju korpe sa uskršnjim prazničnim jelom – „paska“ (specijalna cipovka, sprema se samo za Uskrs), dimljeno jelo za crkvu to be blessed. A typical Easter basket includes: paska (yeast free bread prepared Šunka, sirc, kobasica, jaja, ren, nakan čega sledi svećani porodični ručak. Drugog dana Uskrsa momci vodom poljavuju devojke (обињавају), kako bi bile sveže i blistave „kao voda“ i za to dobijaju darove, dok Trećeg dana Uskrsa devojke poljavuju momke, young men throw or sprinkle water on women and girls (обињавају) so they would stay as fresh and shiny as the water and in exchange they are given gifts. The women and girls get revenge the following day, on the Third Day of Easter, when they can pour water on men.

U celosti, zainteresovani ovu turističku ponudu Krstura, koja je i svojevrsna „mala“ monografija tog mesta, mogu pogledati na web-sajtu Mesne zajednice Ruski Krstur – www.ruskikerestur.org

M. Zazuljak

27

Minority News | broj 8 | januar 2014 |

Odredbe Zakona o manjinskim pravima važe do dalnjeg

Sve odredbe Zakona o nacionalnim savjetima nacionalnih manjina koje su nedavno osporene odlukama Ustavnog suda važe do dalnjeg, pa i odluke koje se tiču izbora direktora osnovnih i srednjih škola, jednoglasan je zaključak svih učesnika na hitno sazvanoj konferenciji u organizaciji Ministarstva pravde i lokalne samoprave, Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije i Delegacije Evropske unije u Srbiji, koja je održana u Beogradu, a na kojem su učesnici bili i predstavnici svih nacionalnih savjeta nacionalnih manjina u Srbiji.

Predsjednik Vijeća Esad Džudžević, učestvujući u raspravi izrazio je zadovoljstvo zaključcima sa ove konferencije kojim je smanjen osjećaj pravne nesigurnosti koji je stvoren odlukom Ustavnog suda.

Predsjednik Vijeća je ponovio stav Bošnjačkog nacio-

nalnog vijeća u vezi sa osporenim odredbama zakona od strane Ustavnog suda Srbije, da je Ustavni sud ovim postupkom učinio da se manjinski narodi u centralnoj Srbiji, a posebno Bošnjaci, dodatno dovode u nejednak položaj i izlažu daljnoj institucionalnoj diskriminaciji u odnosu na manjinske nacionalne zajednice u Vojvodini.

Također, na ovoj važnoj konferenciji je zaključeno da se prihvataju izmjene i dopune aktuelnog Zakona, a koje se tiču izbornog procesa, kao i da će se izbori za novi saziv Nacionalnih savjeta održati u oktobru ove godine.

Predsjedavajući na konferenciji bili su Luka Bjankoni, zamjenik šefa Delegacije Evropske unije u Srbiji, Suzana Paunović, direktorica Kancelarija za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije i Gordana Stamenić državna sekretarka Ministarstva pravde i lokalne samoprave.

BNV pokreće proceduru preuzimanja Osnivačkih prava nad Televizijom Tutin

Uglavnom uredu Bošnjačkog nacionalnog vijeća održan sastanak predstavnika Vijeća, Javnog informativnog preduzeće informativni centar Tutin – TV Tutin i Odbora za informisanje Vijeća na kojem se razgovarano o modalitetima kojima će Vijeće pokrenuti proceduru radi prijenosa, preuzimanja osnivačkih ili suosnivačkih prava nad ovom informativnom ustanovom na Bošnjačko nacionalno vijeće.

Ova informativna kuća koja jedina emituje program na bosanskom jeziku, proglašena je nedavnom odlukom Vijeća ustanovom od posebnog značaja za Bošnjake u Republici Srbiji.

Načelno je dogovoreno da će u realizaciji ovog projekta učestvovati Opština Tutin, Televizija Tutin i resorni odbor Vijeća.

Početak realizacije ideje BNV o manjinskoj redakciji na RTS-u

UGlavnom uredu Bošnjačkog nacionalnog vijeća održana je pres konferencija povodom 1. februara – Dana sandžačkog novinarstva, na temu: Realizacija ideje BNV-a o manjinskoj redakciji na Radio-televiziji Srbije. Na konferenciji su govorili predsjednik Odbora za informisanje Galib Gicić i koordinator za kulturu i informisanje Semir Gicić.

Predsjednik Odbora za informisanje Galib Gicić rekao je da je Vijeće ponovo uputilo Elaborat i zahtjev za formiranje redakcije za programe na bosanskom i drugim jezicima nacionalnih manjina pri Radio-televiziji Srbije, i da je taj Elaborat dobio pozitivno mišljenje od strane Programskog odbora i čeka se mišljenje i odluka Upravnog odbora Javnog servisa.

On je rekao da su ciljevi Bošnjačkog nacionalnog vijeća i obnavljanje nedjeljnika Sandžačke novine, štampanog glasila na bosanskom jeziku, koje je Ministarstvo kulture i informisanja prestalo da finansira u decembru 2011. godine, kao i osnivanje regionalnog javnog servisa u Sandžaku, u skladu sa Medijskom strategijom donijetom 2011. godine, što ne mora da znači transformaciju Regionalne – radio televizije u regionalni javni servis.

“Nejednak je položaj Bošnjaka i drugih manjinskih naroda u Centralnoj Srbiji u odnosu na manjinske narode u Vojvodini, kada je informisanje u pitanju. Na dva kanala Radio-televizije Vojvodine emituje se oko 53% programa na jezicima manjinskih zajednica, dok na Radio-televiziji Srbije manjinski narodi nemaju ni minutu takvog programa. Ova tri cilja na kojima Odbor za informisanje Bošnjačkog nacionalnog vijeća radi je, pored ostarivanja osnovnog prava Bošnjaka na informisanje na svom maternjem jeziku, i smanjenje incidentnog izvještavanja sa teritorije Sandžaka”, rekao je predsjednik Odbora za

informisanje.

On je, također, rekao da je Centar za istraživanja migracija prošle godine pokrenuo Bilten Minority news, koji informiše o najvažnijim događajima manjinskih naroda u Srbiji.

“Pored Biltena Minority news, Centar za istraživanja migracija je pokrenuo projekat koji bi trebao da sadrži oblik manjinskog dodatka dnevnom listu Danas, a također je i najavljeni manjinska TV hronika, koja bi trebalo da emituje na RTS-u. To je jedan od koraka za koji se zalaže Bošnjačko nacionalno vijeće već nekoliko godina”. Koordinator za kulturu i informisanje Semir Gicić i član Programskog odbora Biltena Minority news, rekao je da se Dan sandžačkog novinarstva obilježava u znak sjećanja na 1. februar 1932. godine, kada je u Prijepolju izašao prvi broj lista “Sandžak”, kao i da je pojava tog lista označila seriozni početak žurnalistike u Sandžaku.

Ostvarivanje prava Bošnjaka je evropski proces i vodi ka nacionalnom koncenzusu

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević razgovarao je danas u Beogradu sa ambasadorom Turske u Srbiji Mehmedom Kemalom Bozayom.

Na sastanku su se zajednički složili da je ostvarivanje prava Bošnjaka u Srbiji evropski proces i doprinos implementaciji sistema vrijednosti koji je standard u zemaljama Evropske unije i najbolja brana svakoj vrsti separatizma i segregacije.

Dijalog i saradnja Bošnjačkog nacionalnog vijeća i centralnih vlasti u Beogradu od ključnog je značaja za poboljšanje položaja i kvaliteta ostvarivanja kolektivnih prava Bošnjaka u Republici Srbiji.

Na sastanku je posebno naglašeno da će predstojeći izbori za novi saziv Bošnjačkog nacionalnog Vijeća, koji se očekuju u oktobru ove godine, obezbijediti i dodatno ojačati reprezentativnost ovog najvišeg predstavničkog tijela Bošnjaka i samim tim ostvariti konsenzus unutar bošnjačke nacionalne zajednice.

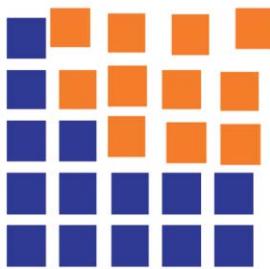

Razgovori sa Ambasadom SAD i misijom OEBS u Srbiji

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević razgovarao je danas u Beogradu, sa predstavnicima OEBS misije i Američke ambasade u Srbiji. Tom prilikom predsjednik Vijeća upoznao ih je sa najnovijim dešavanjima u Sandžaku kao i o procesu ostvarivanja prava Bošnjaka u Republici Srbiji. Posebno je bila istaknuta odluka Ustavnog suda Srbije kojom su osporena pojedina ovlaštenja nacionalnih savjeta. Ustavni sud je ovim postupkom učinio da se manjinski narodi u centralnoj Srbiji, a posebno Bošnjaci, dodatno dovode u nejednak položaj i izlažu daljnoj institucionalnoj diskriminaciji u odnosu na manjinske nacionalne zajednice u Vojvodini.

Na sastancima je bilo i riječi o predstojećim parlamentarnim izborima kao i izborima za nacionalne savjete koji se očekuju u oktobaru ove godine.

Centar za istraživanja migracija
Center for Migration Studies

Publikaciju finansijski podržava Ambasada Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda i misija OEBS u Srbiji.
Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove Vlada i organizacija
koje finansiraju ovaj projekat.